

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

בפני כב' השופטת אורית בן דור ליבל

תובעת

י' ב'

ע"י ב"כ עו"ד כרמי רוני

נגד

נתבע

נ' ב'

ע"י ב"כ עו"ד יעקב בן צבי

פסק דין

המדובר בתובענה רכושית במסגרתה יקבע מועד הקרע לצורך איזון משאבים והאם הבית במושב XXX משותף לצדדים או האם יש לאזן את שוויו במסגרת איזון המשאבים ביניהם.

הרקע הצריך לעניין:

1. הצדדים נישאו זל"ז בשנת 1987 (אף אחד מהם לא ציין את יום הנישואין המדויק) ומנישואיהם נולד להם ילד אחד בשנת 1988 (בגיר). אלו הם נישואין ראשונים לתובעת ונישואין שניים לנתבע כאשר מנישואיו הראשונים יש לו שלושה ילדים נוספים (כולם בגירים).

2. אמנם התביעה היא לאיזון משאבים כולל ואולם במרכז הדיון עומד מגרש במושב השיתופי XXX (להלן: "המושב" או "האגודה"), ברח' XXX שלאחר השלמת תהליך רישום מכח שיוך בתים ידוע ברשות מקרקעי ישראל כגוש XXX חלקה X תת חלקה X (ולהלן: "המגרש") שהזכויות בו רשומות על שם הנתבע בשלמות. במגרש בנוי בית מגורים (ולהלן: "הבית") בו מתגורר הנתבע כבר משנת 1973 (ושנותר בידיו לאחר שהתגרש מרעייתו הראשונה). מעת נישואיהם מתגוררים הצדדים בבית.

3. הגם שהצדדים אינם תמימי דעים בשאלת הסיבה לכך, הרי שאינם חלוקים שהתובעת מעולם לא ניסתה להתקבל כחברת אגודה ואינה נמנית על חברי האגודה. לפיכך, גם לאחר הנישואין המשיכה לעבוד התובעת ב-XXX (עד לפרישתה לגמלאות בשנת 2008) וקיבלה לידה את הכנסתה (שלא הועברה לידי האגודה כמו במקרה של הכנסת חברי אגודה). לפני הליך השיוך נשאה האגודה בהוצאות החינוך והמדור של חבריה. כיוון שהתובעת איננה חברת אגודה נדרש הנתבע לשאת בהשתתפות החזקת בן הצדדים (כשהיה קטין) ואף בתשלום שכר דירה בגין מגוריה של התובעת בבית.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

4. בשנת 1992 רכשו הצדדים דירת מגורים ברח' XXX בירושלים, הידועה כגוש XXX חלקה X תת חלקה X שנרשמה של שם שניהם בחלקים שווים (להלן: "הדירה בירושלים"). עד שנת 2014 קיבלה התובעת לידיה את ההכנסות מדמי השכירות ופרעה את תשלום המשכנתא שרבצה על הדירה. בשנת 2014, ולאחר שהוטל עיקול על חשבון הבנק של הנתבע בעקבות חוב שנצבר בגין אי פירעון תשלום ארנונה ולאחר שהסתבר שמצב הדירה מחייב שיפוץ לצורך המשך השכרתה, פרעה התובעת את החוב, הנתבע דאג לשפץ את הדירה ולהשכירה ומאז הוא מקבל לידיו את דמי השכירות.

5. בעקבות סכסוך בין הנתבע לבין האגודה בשנת 1994 הושעתה חברות הנתבע באגודה והוא החל להתפרנס מעבודה כנהג הסעות ברכב שנרכש לצורך כך (להלן: "הרכב"). במהלך תקופה זו נדרש גם הנתבע לשלם שכר דירה למושב (בסך של \$250; סעיף 4(ה) להסכם מיום 21.8.94, צורף כנספח 4 לתצהיר התובעת). בין הנתבע לבין האגודה התקיימו הליכי בוררות ובשנת 2003 חזר הנתבע לחברות פעילה באגודה. הליך הבוררות הסתיים בפסק דין מיום 6.1.16 במסגרתו פוצה הנתבע בסך של 100,000 ₪ (נספח נבש 22 לתצהיר הנתבע).

6. מערכת היחסים בין הצדדים הייתה קשה ומורכבת מראשיתה (סעיף 3 לכתב התביעה; סעיף 3 לכתב ההגנה) ובשנת 1996 "החלה התובעת בהליכים לצורך פרידה מהנתבע וחלוקת הרכוש" (סעיף 37 לכתב התביעה).

7. בחודש 5/96 עתר הנתבע בבקשה לצו הגנה כנגד אחי התובעת (המר' XXX) במסגרתה טען שהאחרון תקף אותו בהוראת התובעת ונטל ממנו את הרכב. בהחלטה מיום 22.5.96 נעתר בית המשפט לבקשה, הרחיק את אחי התובעת מהנתבע והורה לו להשיב לידיו את הרכב. כן קבע בית המשפט בהחלטתו שהתובעת "ייפתה את כוחו" של אחיה לגבות מהנתבע "את חובו כלפיה בגין הרכב, אשר נרכש רובו מחסכונוניה" (צורף כנספח נבש 10 לתצהיר הנתבע).

8. מספר ימים לאחר מכן, ביום 26.5.96, עתרה התובעת לבית המשפט המחוזי בתביעת "מזונות אשה וילד, החזקת ילד וסעדים נגררים" (מ.א. XXX; צורף כנספח נבש 12 לתצהיר הנתבע). באותו יום, 26.5.96, עתרה התובעת לבית המשפט השלום גם בתביעה לפירוק שיתוף במיטלטלין (א XXX; צורף כנספח נבש 14 לתצהיר הנתבע).

9. ביום 12.8.96 נתן בית המשפט המחוזי בירושלים תוקף של פסק דין להסכמות הצדדים (במסגרת תביעת המזונות) לפנות ליעוץ משפחתי לשיקום נישואיהם, להקים קופה משותפת אליה יופקדו הכנסותיהם לקיום צרכי המשפחה וכי התובעת "תנהל את הוצאות המשפחה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

- מהכספים שבקופה המשותפת". מאז ועד כה הצדדים לא פנו לטיפול משפחתי ולא הקימו קופה משותפת אליה הופקדו הכנסותיהם.
10. ביום 28.9.96 נתן בית המשפט השלום בירושלים תוקף של פסק דין להסכם אליו הגיעו הצדדים (במסגרת התביעה לפירוק שיתוף במיטלטלין) לפיו הבעלות ברכב משותפת לצדדים וזכויותיהם המשותפת ירשמו במשרד הרישוי (להלן: "**פסק הדין**"). הזכויות ברכב לא נרשמו בסופו של דבר גם על שם התובעת.
11. בעקבות החלטת רשות מקרקעי ישראל מיום 23.1.95 (המכונה החלטה 692) לאפשר הקצאת מגרשי מגורים לחברי אגודה (נספח 33 לתצהיר התובעת) החל תהליך שיוך מגרשי מגורים באגודה. ביום 25.11.98 אישרה האסיפה הכללית של האגודה את עקרונות "רישום הבתים על שם החברים" (נספח נבש 4 לתצהיר הנתבע) בהמשך להם נרשמו מלוא הזכויות במגרש על שם הנתבע, כאשר תהליך הרישום הושלם רק בשנת 2014.
12. הנתבע סובל מבעיות בגפיים בעטיין נדרש לעבור מספר ניתוחים אשר פגעו בניידות שלו. הנתבע נדרש להתאים את הבית לצרכיו ולקשיי הניידות שלו משום שבכניסה לבית מספר מדרגות ולחדרי השינה הממוקמים בקומה הראשונה יש לעלות גרם מדרגות נוסף. לקראת ניתוח נוסף שנדרש הנתבע לעבור, שצפוי היה להגביל עוד את הניידות שלו, החל הנתבע לפעול במחצית השנייה של שנת 2018 לקבלת היתר בניה להוסיף לבית קומה נוספת עם כניסה נפרדת ומעלון שיאפשר לו הגעה אליה, המהווה למעשה יחידה נפרדת.
13. ביום 4.7.19, במסגרת הליך ישוב סכסוך (י"ס XXX), עתרה התובעת בבקשה לצו שימנע מהנתבע לבנות או לקחת הלוואה "על חשבון הנכס המשותף". בהסכמת הצדדים צו ארעי שניתן נותר בעינו עד ליום 5.8.19 על מנת לאפשר לצדדים לבחון בסיוע יחידת הסיוע את המשך יחסיהם המשותפים. ביום 5.8.19 עתרה התובעת בתביעה דכאן וביום 16.8.19 עתרה גם בבקשה לצו מניעה כאמור. בהחלטה מיום 24.9.19 נדחתה בקשתה תוך שהוצע לצדדים להעריך את שווי הבית לפני ואחרי תוספת הבניה, ואולם למיטב הידיעה הצדדים נמנעו מלעשות כן.
14. לאחר מכן השלים הנתבע את הבניה ולצורך מימונה נטל הלוואות ופדה קרנות שהצטברו על שמו. מאז השלמת הבניה מתגורר הנתבע בקומה החדשה שנבנתה ואילו התובעת מתגוררת בקומה הראשונה. הנתבע מעוניין להשכיר את הקומה הראשונה וגם במהלך ההליך הבהיר שאינו מתנגד שהתובעת תמשיך להתגורר בבית בקומה העליונה (עמ' 43 שורות 8-10 לפרוטוקול). התובעת הבהירה גם בסיכומיה שהיא מעוניינת להותיר את המצב על כנו. קרי,

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

שכל אחד מהצדדים יתגורר בקומה נפרדת (שהיא יחידה נפרדת) ולמנוע את השכרת הקומה הראשונה (עמ' 25 שורות 26-27 לפרוטוקול).
כל ניסיונות בית המשפט להביא את הצדדים להסדר פשרה עלו בתוהו ולא נותר אלא להכריע בתובענה.

תמצית טענות הצדדים :

15. במסגרת כתב התביעה עתרה התובעת לסעדים הבאים :
א. לאיזון משאבים בכל הרכוש והזכויות שצברו הצדדים במהלך החיים המשותפים.
ב. להצהיר על זכויותיה הקניינית בבית ולפירוק השיתוף בו, ולחילופין להכיר בזכותה האובליגטורית ולכלול את שוויו באיזון המשאבים בין הצדדים.
ג. לפירוק השיתוף בדירה בירושלים.

16. לטענת הנתבע יש לסלק את התביעה על הסף מפאת מעשה בית דין, השתק והעדר עילה בעקבות פסק הדין משנת 1996 אשר לשיטתו אינו מאפשר לתובעת לעתור כנגדו בתובענה רכושית נוספת. לחילופין ולגופה של תביעה טוען הנתבע :
א. יש לקבוע את מועד הקרע לשנת 1996 לצורך איזון המשאבים.
ב. לדחות את הסעד הנוגע לבית שכן הוא הבעלים היחיד של הזכויות בבית המהווה נכס חיצוני לנישואין ולתובעת אין כל זכויות בו, קנייניות או אובליגטוריות.
ג. בכתב ההגנה לא התייחס הנתבע לסעד הנתבע בקשר עם פירוק השיתוף בדירה בירושלים ובסיכומים הסכים לקבלתו.

17. בסיכומיה ביקשה התובעת לזנוח את טענתה לפירוק השיתוף בבית (סעיף 78). בנסיבות אלה טען הנתבע שלאור שורת הדין אין סמכות להורות על איזון משאבים. כן טען שאין מקום לדון בסעד ההצהרתי בנוגע לזכויות בבית משזנחה התובעת את תביעתה לפירוק שיתוף. לאור כך התקיים דיון נוסף ביום 14.10.21 במסגרתו הבהירה התובעת שהיא מותירה לשיקול דעת בית המשפט אם להורות על פירוק השיתוף בבית אם תתקבל תביעתה.

דיון והכרעה :

18. האם פסק הדין משנת 1996 מהווה מעשה בית דין המונע מהתובעת הגשת תביעה רכושית היא השאלה הראשונה העומדת להכרעה. רק אם נשיב לשאלה זו בשלילה תיסלל דרכנו להכריע בשאלת מועד הקרע לצורך איזון המשאבים בין הצדדים ובשאלה האם הבית הוא בבעלות משותפת או האם יש לכלול אותו במסת הנכסים לאיזון.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

19. על הצדדים, שנישאו זל"ז בשנת 1987, חל המשטר הרכושי הקבוע בחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג-1973 (להלן: "חוק יחסי ממון"). לפיו על הרכוש הזוגי של מי שנישאו לאחר מועד תחילתו של החוק (יום 1.1.1974) יחול "הסדר איזון משאבים". על פי הסדר זה, במועד סיום הנישואין זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כלל נכסי בני הזוג ללא הבחנה על שם מי נרשמו (סעיף 5(א) לחוק; להלן: "נכסים בני-איזון"), למעט נכסים שהיו לבני הזוג ערב הנישואין או שקיבלו במתנה או בירושה בתקופת הנישואין (סעיף 5(א)(1) לחוק; להלן: "נכסים חיצוניים"). איזון המשאבים מתייחס, לפי הוראה זו, לנכסים מהסוג הראשון בלבד.

20. המנגנון הקבוע בחוק יחסי ממון הינו בעיקרו מנגנון דיספוזיטיבי ובני הזוג רשאים להתנות עליו ולעצב מראש הסדר אחר כראות עיניהם על ידי עריכת הסכם ממון בכתב ובכפוף לאישורו בדרך הקבועה בחוק (סעיפים 1-2 לחוק). כאשר הצדדים לא עורכים מראש הסכם ממון, או כאשר נכרת הסכם ממון אך הוא שותק בנוגע לסוגיות שמוסדרות בחוק, יחול מניה וביה המנגנון הקבוע בחוק (סעיף 3 לחוק).

מעשה בית דין

21. לטענת הנתבע פסק הדין משנת 1996, שנתן תוקף להסכמות הצדדים במסגרת תביעת התובעת לפירוק שיתוף במטלטלין, מהווה מעשה בית דין המשתיק את התובעת והמונע ממנה הגשת תביעה רכושית נוספת וממילא מונע ממנה לדרוש כיום את הכללת המגרש במסת הנכסים לאיזון ולפירוק שיתוף בו. בכתב התביעה לחלוקת רכוש שהגישה התובעת באותה שנה לא טענה לזכויות בבית (והצהירה אך על זכויותיה בדירה בירושלים; במיטלטלי הבית; וברכב (צורף לתצהיר הנתבע נבש 14) והצדדים הגיעו להסדר ליצור קופה משותפת אליה יפקידו את הכנסותיהם לצורך מימון הוצאות המשפחה וזאת לטענת הנתבע להבדיל מכל יתר המשאבים והנכסים של כל אחד מבני הזוג ולרבות פירות מהנחלה, וניתן סעד הצהרתי לבעלות שווה של הצדדים ברכב ההסעות. לטענת הנתבע פסק דין זה מהווה מעשה בי-דין והתובעת מושתקת כעת מלפתוח מחדש התדיינות רכושית נוספת. לעומתו טוענת התובעת שההסכם שקיבל תוקף של פסק דין אינו אלא הסכם שלום בית להמשך הנישואין ושיקומם, הקובע המשך שיתוף רכושי והמשתיק דווקא את הנתבע מלטעון הפרדה רכושית או קרע כבר באותה עת.

22. יישום המבחנים שנקבעו בפסיקה על ענייניו בדוקטורינה של מעשה בית דין מכח "השתק עילה" [ע"א 303/79 אבני נ' גליקסמן, פ"ד לה(1) 92, 98 (1980); ע"א 8/83 גורדון נ' כפר מונאש - מושב עובדים, פ"ד לח(4) 797, 801 (1985); רע"א 6498/05 צבעוני נ' בנק הפועלים בע"מ - סניף עפולה עלית (פורסם במאגרים, 23/2/2006); נינה זלצמן מעשה בית-דין בהליך

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

1 **אזרחי**, 3-4, 29, 141-137 (1991)]] או מכח השתק פלוגתא [ע"א 127/06 **בנק הפועלים בע"מ** -

2 **משכן נ' נגר** (פורסם בנבו, 19.2.2009)] מלמד שאין פסק הדין מקים השתק עילה והשתק

3 פלוגתא החוסם את התובעת מהעלאת הטענות בתביעה רכושית זו כנגד הנתבע.

4

5 23. התובעת פירטה בתביעתה אך את הליך פירוק השיתוף במיטלטלין משנת 1996 וצירפה אך

6 העתק מפסק הדין. התובעת לא הגישה את הליך צו ההגנה שהוגש כנגד אחיה ואת תביעת

7 המזונות שהגישה באותה שנה ולא צירפה כל אסמכתא הנוגעת לכך. הנתבע הוא שפירט וצירף

8 את הראיות (שפורטו לעיל והנוגעות לצו ההגנה ותביעת המזונות) ואף טרח לצורך קבלת

9 העתק מכתבי התביעות שהוגשו אלא שברבות השנים התיקים בבתי המשפט בוערו (מוצג נבש

10 11 לתצהיר הנתבע).

11 אמנם כתב התביעה לפירוק שיתוף לא הוצג ואולם אף אם אניח שמדובר בכתב תביעה שנועד

12 לחלוקת כלל הרכוש שנצבר בין הצדדים (שכן מטרת התובעת בהגשת התביעות הייתה לצורך

13 פרידה וחלוקת רכוש כנטען על ידה בסעיף 37 לכתב התביעה) הרי שלאור התוצאה אליה הגיעו

14 הצדדים – הסכם בדבר זכויות משותפות ברכב – לא ניתן לקבל את טענת הנתבע לפיה

15 המדובר בהסכם ממון להפרדה רכושית או שפסק הדין יוצר מעשה בית דין.

16 ההסכם אינו הסכם ממון. פסק הדין אינו מאשר אותו כהסכם ממון ואינו כולל קביעות

17 עובדתיות או משפטיות פוזיטיביות לגבי מועד הקרע בין הצדדים להפסקת השיתוף

18 האובליגטורי הדחוי הקבוע בחוק יחסי ממון, או להחרגת זכויות ממסת הנכסים המשותפת

19 לאיזון. ההסכם לא הסדיר את יחסייהם הרכושים מעת עריכתו ואילך, אלא אך הסדיר את

20 רישום הזכויות ברכב גם על שם התובעת, ולא ניתן ללמוד ממנו גם על הסכמה מכללא

21 להפרדה רכושית כנטען על ידי הנתבע.

22 לא ניתן גם לראות את פסק הדין כיוצר מעשה בית דין. משלא נדונו והוכרעו עניינים אלו של

23 איזון משאבים ושאלת הבעלות בזכויות במגרש הרי שאין עסקין בהתדיינות חוזרת בעניינים

24 שכבר נדונו ואין חשש מפני הכרעות סותרות ואין המדובר בהטרדה נוספת של בעלי הדין

25 עצמם באותו העניין שכבר הוכרע. יש לזכור גם שבד בבד הגיעו הצדדים להסכם שמטרתו

26 לשקם את נישואיהם והמשך חיים משותפים בקופה משותפת. בשים לב להסכמתם לשיקום

27 יחסייהם הרי שהעדר קביעות להסדיר את יחסייהם הרכושיים מעת פסק הדין ואילך מלמד

28 בהכרח שאין פסק הדין מהווה מעשה בית-דין.

29

30 24. אין חולק שבמסגרת אותו כתב תביעה לפירוק שיתוף (ושמטרתו הייתה פרידה וחלוקת רכוש)

31 לא טענה התובעת לזכויות כלשהן בבית או לפירוק השיתוף בו. הלכה היא שמעשה בית דין

32 עשוי ליצור השתק גם לגבי טענה פוטנציאלית שלא נטענה אם בעל דין היה יכול להעלותה

33 בהליך קודם שהסתיים בהכרעה. בעניין זה נפסק כי: "דוקטרינה נוספת המאפשרת גם היא

34 לחסום את דרכו של בעל דין מלהעלות טענות שיכול היה לטעון בהליך קודם, היא

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

דוקטרינת המניעות. על פי דוקטרינה זו כפי שפותחה בפסיקה, קיימת מניעות להעלות טענות שחובה הייתה להעלותן בהתדיינות קודמת בין הצדדים וחליפיהם" [ע"א 8273/16 fundacjo gala Salvador dali נ' וי אס מרקטינג (ישראל 2005) בע"מ (נבו 11.7.21); ראו גם: רע"א 2237/06 בנק הפועלים בע"מ נ' וינשטיין (נבו 8.3.09) פסקה 26].

היות ולא מתמלאים התנאים להחלת הדוקטרינה של מעשה בית דין בענייננו בהעדר הכרעה פוזיטיבית בסוגיית איזון המשאבים וחלוקת הרכוש בין הצדדים, והיות שהזכות הקניינית במגרש התגבשה אך מאוחר יותר - ובשנת 1996 הייתה שונה מהותית מטיבה ואופיה של הזכות במועד הגשת התביעה הנוכחית - אינני סבורה שהעדר טענה בעניין הבית מונעת מהתובעת כיום לעתור בתביעה חדשה בנוגע לכך. עם זאת, טענות הנתבע למסקנה שיש להסיק מהעובדה שהתובעת לא כללה בתביעתה לחלוקת הרכוש גם את הבית ידונו במקומן להלן.

25. הנה כי כן, פסק הדין אינו יוצר מחסום מפני התדיינות נוספת בין הצדדים ביחס לחלוקת הרכוש ביניהם.

מועד הקרע לצורך איזון משאבים

26. אין חולק כי הסכם ממון לא נערך על ידי הצדדים עובר לנישואין. משכך יחול על הצדדים הסדר איזון משאבים המפורט בחוק, כאילו הסכימו לו (סעיף 3 לחוק יחסי ממון).

27. שני הצדדים חדלו בכך שלא פירטו את מועד הנישואין המדויק. רק בסיכומים ציינה התובעת לראשונה את חודש 2/87 כמועד הנישואין. ודוק. בהתאם להוראות חוק יחסי ממון זהו המועד שמבחין בין נכסים שנצברו בתקופת הנישואין (ללא הבחנה על שם מי נרשמו) לנכסים שהיו למי מצדדים ערב הנישואין - וממנו מתחיל השיתוף.

28. גם בקשר למועד הקרע- שבו נפסק השיתוף - נחלקו הצדדים. בדיון קדם המשפט הראשון השיבה התובעת שיש לקבוע את מועד הקרע למועד הגשת כתב התביעה, 12.8.19 (עמ' 3 שורה 8 לפרוטוקול). בדיון קד"מ השני השיבה התובעת שיש לקבוע את מועד הקרע ליום הגשת הבקשה ליישוב סכסוך, 23.6.19, "או לכל המוקדם אותו קיץ של אוגוסט 2018" (עמ' 6 שורות 16-17 לפרוטוקול). בסיכומים (סעיף 5ב) טענה שוב שיש לקבוע את מועד הקרע למועד הגשת התביעה, 12.8.19. לעומתה טען הנתבע בעקביות שיש לקבוע את מועד הקרע לשנת 1996 מאז לשיטתו חיים הצדדים בנפרד תחת קורת גג אחת.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

29. הכלל הבסיסי כפי שהוא משתקף בסעיף 5(א) לחוק יחסי ממון הוא שמועד האיזון יהא מועד פקיעת הנישואין, אם באמצעות גט ואם בפטירת אחד מבני הזוג. עם זאת, ישנם מקרים בהם בני זוג שנישואיהם טרם פקעו אינם מתפקדים עוד כ"בני זוג" או כתא זוגי, ובמקום כזה נמצא כי לעיתים קרובות גם אין שיתוף רכושי הלכה למעשה.

בפער זמנים בין מועד סיום היחסים הלכה למעשה לבין מועד פקיעת הנישואין בו הצדדים אינם שותפים עוד, לא למערכת יחסים זוגית ואף לא למערכת יחסית כלכלית, אין לקבוע שותפות שאינה קיימת עוד. מצב זה הוליד את הצורך של בתי המשפט לקבוע מעת לעת מהו "המועד הקובע" – המועד שממנו ואילך אין עוד שיתוף רכוש בין הצדדים. התוצאה של קביעת מועד קובע מוקדם למועד פקיעת הנישואין על פי פסק דין היא הפסקת השיתוף או קביעת נקודת זמן מוקדמת יותר שנכון לה יוערכו הזכויות, הנכסים והמשאבים המשותפים של בני הזוג ונכון לה גם יחולקו (גם אם החלוקה למעשה נעשית במועד מאוחר יותר).

30. מועד הפסקת השיתוף, "מועד הקרע", כפי שהוא נקרא בפסיקה (ו'המועד הקובע לאיזון המשאבים' בשפת דיני המשפחה), נבחן בכל מקרה לגופו. בפרשת לידאי נ"ע"א 809/90 לידאי נ' לידאי, פ"ד מו (1) 602 נקבע כי המועד להערכת הרכוש לצורך חלוקתו הוא המועד בו מפסיקים בני הזוג לנהל קופה משותפת ושממנו ואילך נוהגים הם לפי הכלל "שלי-שלי ושלך-שלך". בבחינת מועד הקרע במסגרת תביעה רכושית לא די בפירוד פיזי ורגשי אלא אינדיקציה לאבחון תהיה האפשרות להצביע על נקודת זמן בה למעשה גילו הצדדים דעתם שאין ביניהם עוד שיתוף כלכלי. בתי המשפט נהגו בדרכים שונות ביישום את סעיפי החוק המאפשרים הקדמת מועד האיזון בשים לב לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה תוך ניסיון להתחקות אחר אותה נקודת הזמן. מועד זה יכול להיות יום פתיחת ההליכים המשפטיים, המועד בו מפסיקים בני הזוג לנהל קופה משותפת, עזיבת אחד מבני הזוג את חדר השינה, או את דירת המגורים וכו' [ראה: ע"א 6557/95 אבנרי נ' אבנרי פ"ד נא(3) 541; תמ"ש (ת"א) 1430/06 ז. נ. ז. ו. [פורסם בנבו] (05.12.07)]. יש שסברו שבמהלך תקופה זו יכול שנוצר שינוי במצבת הנכסים של בני הזוג או בזהותם ואז יכול בית המשפט לעשות שימוש בסעיפי החוק המאפשרים הקדמת מועד האיזון [תמ"ש (ת"א) 74231/99 א.ב.א נ' א.ב.א (פורסם בנבו, 1.4.01)]. יש שסברו כי על שיקולי צדק להנחות את בית המשפט בעשותו שימוש בסעיף 8 לחוק יחסי ממון לצורך הקדמת מועד האיזון תוך שנקבע כי אין זה צודק להטיב עם אחד מבני הזוג במובן זה שיהנה גם מרכוש שנצבר לאחר ההפרדה בפועל בין בני הזוג [תמ"ש (ת"א) 15271/96 שלף נ' שלף (פורסם בנבו, 8.11.01); תמ"ש (ב"ש) 44473-07-14 פלוני נ' אלמונית (פורסם בנבו, 1.7.15)]. כך נאמר בהקשר זה מפי כבוד השופט ויצמן: "...מכל מקום, בתי המשפט בפסיקותיהם החלו לגבש כללים לגבי הנסיבות בהן יוקדם מועד הקרע ויקבע בנקודת זמן המוקדמת למועד פקיעת הנישואין. כך נקבע שעל בית המשפט לבחון, בין

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

השאר - מתי חל שבר בלתי ניתן לאיחוי ביחסי הצדדים או מתי הגיעו הנישואין לסיומם
 "דה פקטו", מהו המועד בו החלו בני הזוג בפועל להפריד רכושם ולהתנהל התנהלות
 כלכלית עצמאית ללא קשר לבן הזוג האחר, האם החל להתפתח קשר זוגי בין מי מבני
 הזוג עם צד שלישי המלמד על ריקון חיי הנישואין מתוכן, וכיוצ"ב.
 [תמ"ש (כ"ס) 3591/02 ש.צ. נ' ח.צ. (פורסם בנבו, 5/12/07)].
 31. טרם ניכנס לדון בעובייה של קורה במחלוקת בין הצדדים בנוגע למועד הקרע יש להידרש
 לסוגיה האם בשלה העת למימוש הזכות לאיזון משאבים. הוראת סעיף 5א' לחוק יחסי ממון
 מאפשרת לבית המשפט להקדים את מועד מימוש הזכות לאיזון המשאבים בהתקיים אחד
 מן התנאים המנויים בו. על מנת שתתאפשר הקדמת מועד מימוש איזון המשאבים ממועד
 פקיעת הנישואין נדרש כי מלבד הגשת בקשה על ידי אחד מהצדדים תתקיים אחת משתי
 חלופות הנקבעות על פי מבחנים שונים: האחת, על פי מבחן טכני פורמלי - חלוף שנה מאז
 נפתחו אחד מההליכים המפורטים בו; השנייה, על פי מבחן מהותי המתמקד בטיב הקשר
 הזוגי-כלכלי בין בני הזוג, כך שהמועד לאיזון המשאבים ייקבע על דרך קביעת קיומו של
 "קרע" בין בני הזוג, או מגורים בנפרד במשך תקופה מצטברת של תשעה חודשים מתוך
 תקופה רציפה של שנה (אף אם תחת קורת גג אחת). יודגש, כי בגדרי מבחן זה לא נכנסים
 שיקולי אשם ובוחנים מצב היחסים הנתון בין בני הזוג, ובעיקר בהיבט של התנהלותם
 הכלכלית [השוו: תמ"ש (נצ') 22935-05-11 ל.ש. נ' ר.ש (פורסם בנבו, 29.01.13); תמ"ש (נצ')
 3011/07 ל.א. נ' מ.א (פורסם בנבו, 25.06.12)]. יצוין כבר כאן, כי יש להבדיל בין המועד
 למימוש זכות איזון המשאבים, לבין המועד הקובע לשם עריכת האיזון.
 32. לטענת הנתבע היות והתובעת חזרה בה בסיכומים מרצונה לפרק את השיתוף בבית ובכך
 גילתה דעתה שמעוניינת היא להותיר את המצב על כנו ולא להתגרש הרי שאין הצדקה
 להקדים את מימוש איזון המשאבים ביניהם (סעיף 2). לטענתו הזכות לאיזון משאבים היא
 בגירושין ולא ניתן להלום שהתובעת טוענת למימוש האיזון לצד המשך החיים כמו שהם.
 היות והתובעת עותרת לאיזון משאבים ובכך מגלה דעתה שחלה הפרדה רכושית ממועד הקרע
 סבורתני שהעדפת התובעת להימנע מפירוק שיתוף והמשך חיים משותפים (בנפרד) תחת
 קורת גג אחת אמנם מעוררת ספק בקבלת גרסתה לעניין מועד הקרע (ועל כך להלן), ואולם
 אין מניעה לקבוע שבשלה העת למימוש איזון המשאבים משום ששתי החלופות הקבועות
 בסעיף 5א' לחוק יחסי ממון המאפשרות את מימוש איזון המשאבים מתקיימות בענייננו. כמו
 כן, דומה שאין מניעה מצדדים להסכים על מועד קרע לאיזון משאבים ביניהם בטרם פרידה
 ובלבד שברור ומובן שהמדובר במעשה בי-דין שימנע טענה מאוחרת לאיזון משאבים לאחר
 אותו מועד. משכך אין במשאלת התובעת להמשיך את המגורים המשותפים כדי למנוע ממנה
 לעתור למימוש איזון המשאבים וקביעת מועד קרע לצורך כך.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

33. מהו מועד הקרע לצורך איזון המשאבים היא אפוא השאלה הדורשת הכרעה. לטענת הנתבע למן תחילת הנישואין הסכימו הצדדים על משטר של הפרדה רכושית. לדבריו "הכוונה הברורה" של הצדדים הייתה שהרכוש הנפרד שהביאו עמם לנישואין יישאר נפרד – זכויות הנתבע בבית וזכויות התובעת בדירה ברח' נ' (להלן: "הדירה בני"). התובעת עבדה והשתכרה וצברה זכויות סוציאליות בבעלותה הנפרדת, ולא הצטרפה כחברת אגודה ולא תרמה למושב ולא צברה שנות וותק.

משך כל השנים ניהלו הצדדים חשבונות בנק נפרדים. לאורך השנים רכשו הצדדים כלי רכב בנפרד כאשר כל אחד מהם מימן לבדו את הרכב שבבעלותו. לדבריו הוא נשא באופן בלעדי בכל הוצאות החזקת הבית בעוד שהתובעת שמרה את הכנסתה לעצמה (סעיפים 14-17 לתצהיר).

עם זאת, הבהיר הנתבע בחקירתו שאינו טוען להפרדה רכושית עובר לשנת 1996. אלא שאז הסכימו לטענתו הצדדים על הפרדה רכושית ויש לקבוע את מועד הקרע לאותה שנה, אז נקרע לדבריו קרע "כלכלי פלילי משפחתי" ביחסי הצדדים (סעיף 22 א לסיכומיו). מאז לטענתו המשיכו הצדדים אמנם לחיות תחת קורת גג אחת אך גם נקרע ביניהם קרע פיזי כאשר כל אחד מהם התגורר בחדר נפרד, וגם קרע זוגי שכן מאז נפסקו היחסים האינטימיים ביניהם, הם לא נסעו יחד לחופשות, וכי הניסיון לשקם את הקשר "לא רק שלא צלח, אלא שמאז הם הפכו ליותר ויותר אומללים עם השנים" (סעיף 23 לסיכומי הנתבע) ולא התקיימה ביניהם שותפות כלכלית.

לעומתו טוענת התובעת שהגם שמשך השנים ניהלו הצדדים חשבונות בנק נפרדים נהגו הם מתוך קופה רעיונית משותפת ונשאו יחד בכל הוצאות הבית והמשפחה. לטענתה לאחר פסק הדין גדלה תרומתה למאמץ המשפחתי משום שעיקר הפרנסה היה על כתפיה וכן היא שביצעה את כל מלאכות משק הבית ודאגה לצרכי הנתבע וזאת במיוחד בתקופות בהן נזקק לסיוע בשל מצבו הרפואי שגם לא אפשר לו לעבוד. לטענתה על אף שהיחסים ידעו עליות ומורדות עד לקיץ 2018 נהגו הצדדים לחגוג את החגים יחדיו ואילו מקיץ 2018 אין הם משוחחים עוד זה עם זה, או סועדים ארוחות יחד, וגם לא חוגגים חגים יחד או משתתפים באירועים משפחתיים יחד.

34. אחר שבחנתי בעיון ובזהירות את נסיבות הנדון ובחנתי בחון היטב את טענות הצדדים בסוגיה זו והראיות שעלו והתבררו במהלך הבאת הראיות, מצאתי כי ראוי לקבוע את מועד הקרע ליום 1.8.18.

35. לפני שנכנס לדון בגופם של דברים יש לסלק מעל הדרך את טענת הנתבע לפיה הוכרעה שאלת מועד הקרע ב"החלטה חלוטה" מיום 24.9.19 (סעיף 21 לסיכומים). המדובר ב"החלטה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

אחרת" שאינה מסיימת את ההתדיינות בין הצדדים, שדחתה בקשה לצו מניעה זמני. כידוע, בשלב זה של בקשה לסעד זמני גם אין בית המשפט מנתח את הראיות ודן בהן בצורה מקיפה, ואינו פוסק באופן סופי בדבר צדקתו של מי מהצדדים אלא בוחן את הראיות באופן לכאורי בלבד. אין המדובר אפוא בהחלטה חלוטה ואף אין לראות בה משום עמדה נחרצת [ראו למשל: רע"א 7139/96 טריגוב נ' טפחות בנק למשכנתאות, פ"ד נא (2) 661; ע"א 342/83 גלזמן נ' גלזמן, פ"ד לח(4) 105].

36. לא מצאתי לקבל את טענת הנתבע להקדים את מועד הקרע לשנת 1996 משלא עלה בידיו להוכיח כי אז חדלו הצדדים לקיים חיי שיתוף זוגי וכלכלי. הנתבע סומך טענתו על הקרע שנקרע בין הצדדים במועד זה ואשר בסופו ניתן פסק הדין. לטענתו, הוסכם על הקמת קופה משותפת "הואיל והמשטר הרכושי הנפרד היקשה על ההתנהלות היומיומית השוטפת. הנחת המוצא היא שרק קופה זו נדרשה להיות משותפת וכל היתר היו ונתרו בנפרד" (סעיף 13 לתצהיר עדותו הראשית). כפי שפורט לעיל, הצדדים הסכימו אותה עת לשקם את נישואיהם ולהמשיך בחייהם המשותפים (שנמשכו מאז למעלה משני עשורים). פסק הדין המוסכם הגביר את השיתוף ביחס למצב שקדם לו, ובוודאי לא הביא אותו לסופו. כמו כן נותרו הצדדים שותפים בדירה בירושלים והטענה שכל הרכוש פרט לקופה המשותפת הופרד אינה מדויקת. לא ניתן ללמוד מכך על מועד שבו נקרע קרע ביחסיהם ושנפסק השיתוף הכלכלי ביניהם.

גם אם הייתי מקבלת את טענת הנתבע (ואינני סבורה שניתן לקבלה) הרי שפסק הדין לא בוצע. הצדדים לא טענו לפרשנות שיש ליתן להסכמה ליצור קופה משותפת ולא ביקשו ליצוק לה תוכן. הסכמה זו ניתנה בד בבד עם ההסכמה לשקם את הנישואין, ובמסגרת תביעת מזונות שהגישה התובעת. הדעת נותנת שהסכמה לניהול קופה משותפת אליה יכניס כל אחד מהצדדים את הכנסותיו לצורך סיפוק צרכי הבית והמשפחה באה בעקבות טענות התובעת לפיה "בכל עת ש"חתול שחור" עובר בין בני הזוג הבעל "סוגר את הברז" לאשתו ומונע ממנה כספים לצרכיה ולצרכי המשפחה" (סעיף 4(ד) לתביעת המזונות שצורפה כנספח נבש 12 לתצהיר הנתבע). כן, אך סביר הוא שהכוונה בהקמת קופה משותפת היא בהקמת חשבון בנק משותף. אין מחלוקת שהצדדים לא פתחו חשבון בנק משותף לאחר פסק הדין. אין חולק גם שהנתבע לא העביר את הכנסותיו לחשבון התובעת (לצורך סיפוק צרכי הבית והמשפחה באמצעותה). אין גם חולק שהצדדים לא פנו לקבלת יעוץ משפחתי לצורך שיקום יחסיהם, והזכויות ברכב לא נרשמו בבעלות משותפת ומכאן מתחייבת המסקנה שהצדדים למעשה לא ביצעו את הוראות פסקי הדין.

37. כידוע, הקופה המשפחתית מנוהלת בדרכים שונות במשקי בית שונים. אמנם הצדדים לא הקימו קופה משותפת לאחר פסק הדין ואולם השתכנעתי שהם ניהלו קופה רעיונית משותפת

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

ממנה נשאו בהוצאות הבית והמשפחה. העובדה שבני זוג פועלים בחשבונות בנק נפרדים אינה מעידה בהכרח על הפרדה רכושית לגבי רכוש שנתקבל במהלך חיי הנישואין ובמסגרת המאמץ המשותף והניהול התקין של חייהם. מסקנה אחרת שמה את הוראות **חוק יחסי ממון** פלסתר, ומייתרת את הצורך בהסכמי ממון לצורך הפרדה רכושית. כמו כן, טענת הנתבע כי מאז ומתמיד לשיטתו חל משטר הפרדה רכושית עומדת לו לרועץ, שהרי ממילא עולה ממנה כי לא חל שינוי בשנת 1996 (אז הוסכם על ניהול קופה משותפת) אשר יצדיק את הקדמת המועד לאיזון לאותה עת.

38. ואכן, פסיקת בתי המשפט לא מצאה בהעדרו של חשבון בנק משותף משום נסיבה מכריעה, אשר יש בה כדי לסתור את חזקת השיתוף [רע"א 9755/04 **סיגל ביטון נ' קצין התגמולים** (פורסם בנבו, 31.8.08), פסקה 20 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה ריבלין]. בפרשת אורון קבע השופט בך בעניינם של בני-זוג אשר לכל אחד מהם חשבונות משלו, כי: " ... הגם שחשבונות הבנק נשמרו בנפרד, הנה הכספים שהוצאו מן החשבונות הללו שימשו לצורכיהם המשותפים של בני הזוג וילדיהם, כגון תשלומי חשבונות והוצאות הבית. עינינו הרואות, כי על-אף הפרדת חשבונות הבנק קיימו בני הזוג, במידה מסוימת, אף ביחס לכספים שברשותם וככל שהדבר נוגע להוצאות המשפחתיות, כעין קופה רעיונית משותפת". [רע"א 964/92 **אורון נ' אורון**, פ"ד מז(3) 758, 765 (1993)]. הנה כי כן, שמירה על חשבונות בנק נפרדים אינה מחייבת את המסקנה על כוונת שמירת קו הפרדה בנכסי בני הזוג שנבעו ממאמץ משותף, והמבחן לצורך הקביעה אם התכוונו הצדדים להפרדה רכושית בחשבונות הבנק שבבעלותם הוא בבחינת השימוש שעשו בכספם [ראו גם: ע"א 724/83 **בר נתן נ' בר נתן** פ"ד לט(3) 551, 556-557 (1985)].

39. לטענת התובעת הנתבע נשא באילו מהוצאות החזקת מדור ואילו היא נשאה בהוצאות כגון "ריהוט, מזון ומצרכים, מכשירי חשמל, נסיעות, אינטרנט וטלוויזיה ותשלום זוגי לXXX (סעיף 53 לתצהיר עדותה הראשית). לטענתה רק בשלהי שנת 2013 חזר הנתבע לקבל את התקציב החודשי מהאגודה ומאז החל לשאת גם בהוצאות האינטרנט, הטלוויזיה והXXX (סעיף 71 לתצהיר עדותה הראשית). לדבריה מאז שנת 2014 שבה החל הנתבע גם לקבל לידיו את דמי השכירות של הדירה הוא מאפשר לה גם "גישה לחשבונות הפנימי" במושב לצורך רכישות במכולת, המסתכמות לטענתה במאות שקלים בודדים בחודש (סעיף 72 לתצהיר עדותה הראשית). לדבריה כספי שכר הדירה בירושלים שולמו לידיה עד שנת 2014 ושימשו אותה לפירעון הלוואת המשכנתא שרבצה על הדירה וכן לפרנסת המשפחה (סעיף 93 לתצהיר עדותה הראשית).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

1 לטענת הנתבע הוא שנשא במרבית מהוצאות הבית והמשפחה. לדבריו באמצעות זכויותיו
2 באגודה הוא נשא בכל הוצאות המדור והחזקתו, וכן בהוצאות החינוך, הרפואה והמזון.
3 הנתבע הסכים שאפשר לתובעת גישה לחשבונו באגודה באמצעות רכישת מצרכים בצרכנייה
4 ולא כפר בטענה שגם היא נשאה בצרכי המזון והכלכלה של הבית, ובעלויות ביגוד ורכישת
5 מטלטלין, גם אם לא באופן שוטף אך טען שעשתה כן, אם בכלל, כ"דייר בכל מקום אחר"
6 (סעיף 39 לסיכומים). ברי, שדייר אינו מקבל גישה לחשבון בעל הבית באגודה, ואינו רוכש
7 מצרכים מהם נהנה בעל הבית המתגורר עמו באותו משק בית, משתמש באותו מטבח וחולק
8 אותו מזווה.

9
10 40. הנתבע העיד שבתקופת נישואי הצדדים (וגם מאוחר יותר בשנת 1992 שרכשו את הדירה
11 בירושלים) אך התובעת ניהלה חשבון בנק על שמה (ראו למשל עמ' 93 שורה 22 לפרוטוקול).
12 בהעדר חשבון בנק על שמו הוא הפקיד כספים שקיבל מעיזבון אמו המנוחה לחשבון הבנק של
13 התובעת (עמ' 96 שורות 8-9 לפרוטוקול). כספים אלו שימשו לדבריו כהון הראשוני לצורך
14 רכישת הדירה בירושלים אותה ראו הצדדים כ"הזדמנות עסקית ממש חלומית" (עמ' 95 שורה
15 28 לפרוטוקול). משכנתא שנלקחה לצורך הרכישה נפרעה מחשבון הבנק של התובעת וכן
16 ההכנסות משכר הדירה הופקדו לחשבון הבנק של התובעת (עמ' 93 שורות 22-28 לפרוטוקול).
17 העובדה שכספי הנתבע הופקדו לחשבון הבנק של התובעת, ושכספי תמורת שכר הדירה
18 המשותפים הופקדו לחשבון התובעת וממנו נפרעו ההלוואות שנטלו הצדדים לצורך רכישת
19 הדירה מחזקת את גרסת התובעת לפיה הצדדים פעלו מתוך קופה רעיונית משותפת הגם שלא
20 ניהלו חשבון בנק משותף. ודוק. גם לאחר פסק הדין בשנת 1996 ועד לשנת 2014 המשיכה
21 התובעת לקבל לידיה את דמי השכירות מהדירה ולפרוע את הלוואות המשכנתא. מאז שנת
22 2014 מקבל הנתבע לידיו את דמי השכירות מהדירה, הכנסה המשותפת לצדדים, ובין היתר
23 מממן באמצעותה את עלות המנוי לXXX עבור שניהם.

24
25 41. לטענת הנתבע עד לשנת 2014 התובעת נטלה לידיה כאמור את יתרת דמי השכירות (לאחר
26 פירעון הלוואת המשכנתא) ולא העבירה לו את חלקו "בחיים לו, לא אגורה" (הטעות במקור
27 – א.ב.ד ; עמ' 98 שורה 33 לפרוטוקול). בחקירת הנתבע טען שהתשלומים בהם נשאה התובעת
28 לבית ולכלכלה היו כהשתתפות של דייר בבית "בוודאי כן, אבל היא גם אכלה ויש לנו חצי בן"
29 – (ניכר שהכוונה השתתפות במחצית מהוצאות הבן המשותף, עמ' 53 שורה 18 לפרוטוקול).
30 לדבריו ההלוואות שנטלה (ושנפרעו באמצעות הכנסתה) היו כדי לממן את הוצאותיה
31 הנפרדות "זה נכון מאוד, בגלל שהיא כל השנים חייתה מעבר ליכולות שלה, נסיעות שלה לחוץ
32 לארץ, לנסיעות שלה למלונות, להוצאות הבגדים שלה, זה לא בשבילי, זה בשבילה כל
33 ההוצאות האלה" (עמ' 43 שורות 31-33 לפרוטוקול). ובהמשך: "כל הנסיעות שלה היו נסיעות
34 לבד. אני לעולם לא הייתי שותף לנסיעות האלה. לא לבתי המלון ולא לנסיעות לחוץ לארץ,

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

לעולם" (עמ' 54 שורות 25-27 לפרוטוקול). עם זאת, הנתבע לא הפריך את טענת התובעת לפיה שכר הדירה שימש לפירעון ההחזר החודשי של הלוואת המשכנתא ולא היה די בו אלא נדרשה גם השלמה מהכנסתה. כן הסכים הנתבע שבתקופות מסוימות הייתה התובעת המפרנסת העיקרית בבית (עמ' 61 שורה 36 לפרוטוקול).

42. כעולה מהאסמכתאות שצירפה התובעת לתצהירה גם בהזדמנויות שונות משך השנים הצהיר הנתבע שהיא תרמה לפרנסת המשפחה מהכנסתה וכן נשאה בעבודות משק הבית ובטיפול בו. בשנים 2002-2003 עבר הנתבע שני ניתוחים. דומה שאין מחלוקת שהתובעת ליוותה את הנתבע לניתוחים, לביקורות בבית החולים ולטיפולים וסעדה אותו לאחר הניתוחים.

ראו גם עדות הנתבע המאשר את הדברים (בעמ' 64 שורות 3-10 לפרוטוקול), הגם שבהמשך ניסה לצייר את הדברים אחרת "תסלח לי שאני אומר את זה אבל גם זוג דיירים כשמישהו מהדייר חולה, הדייר השני מתעניין בו לפחות" (עמ' 64 שורות 12-13 לפרוטוקול). בכתב תביעה שהגיש הנתבע ביום 27.9.04 כנגד בית החולים הדסה נטען על ידו שהתובעת היא המבצעת את כל עבודות משק הבית והיא גם המפרנסת העיקרית של המשפחה שכן מאז הניתוח אין הנתבע עובד. כן טען שם הנתבע שהתובעת מעניקה לו את כל העזרה הנדרשת לו בביצוע "פעולות אישיות מרובות הנחוצות לתפקודו". כתב התביעה צורף כנספח 10 לתצהיר עדותה הראשית של התובעת).

בתצהיר עדות ראשית שהגיש הנתבע ביום 30.8.09 במסגרת תביעת הבוררות שניהל מול האגודה הוא הצהיר שהוא תלוי בתובעת "לפרנסתו ולפרנסת בנם" (התצהיר צורף כנספח 14 לתצהיר עדותה הראשית של התובעת), ועל כך חזר גם במסגרת חקירתו על תצהירו זה (נספחים 15-16 לתצהיר עדות ראשית התובעת). דברים דומים כתב הנתבע במסגרת הליך הבוררות גם בשנת 2011 (נספח 18 לתצהיר עדות ראשית התובעת) ובסיכומים שהוגשו על ידו בשנת 2014 (נספח 19 לתצהיר עדות ראשית התובעת). התובעת ליוותה את הנתבע גם לניתוח נוסף שעבר בשנת 2011 וסעדה אותו לאחר מכן. בעקבות ניתוח נוסף זה פנה הנתבע למוסד לביטוח לאומי בו פירט שעול הטיפול בו נופל על התובעת וכי הוא רשאי "לשכור את העול הנופל עליה במקום שכירת זר" (נספחים 20-21 לתצהיר עדות ראשית התובעת).

43. הנתבע ביקש שלא ליתן משקל לראיות אלו שהושגו לדבריו על ידי התובעת על ידי כך שפרצה לחדרו ונטלה משם מסמכים ללא היתר, וכן משום שתביעת הבוררות שהגיש נדחתה בסופו של דבר והיות ואילו מהמסמכים שהוצגו אינם חתומים על ידו ואין כל רבוע שאכן נערכו על ידו. כן טען שממילא אין המסמכים מלמדים על כוונת שיתוף (סעיף 20 לתצהירו), וכי "מעולם לא הייתי עובדתית באמת נתמך בתובעת" (סעיף 21 לתצהירו). התובעת טענה "זה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

הבית שלי וכולם נכנסים לכל החדרים" (עמ' 20 שורות 26-27 לפרוטוקול). מסתבר בעיני
שאכן הצדדים לא נוהגים להיכנס זה לחדרו של האחר וכי התובעת נכנסה לחדרו של הנתבע
ונטלה משם ללא רשות את הראיות שצורפו על ידיה, ואולם לא מצאתי לפסול את הראיות.
הוראת סעיף 2 (5) **לחוק הגנת הפרטיות**, תשמ"א-1981, קובעת שפגיעה בפרטיות היא גם
"הענתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתוכנו...". הנתבע
לא טען (בוודאי לא בפה מלא) להעדר קבילות הראיות מפאת פגיעה בפרטיות. מכל מקום,
ספק אם החדר בבית המגורים המשותף מהווה 'רשות היחיד' של הנתבע (השוו: בגץ 6650/04
פלונית נ' בית הדין הרבני האזורי בנתניה (פורסם בנבו, 14.5.06)) ואם הראיות הושגו תוך
הפרת הפרטיות. בהקשר זה יודגש שהנתבע לא כפר בטענות התובעת שהיתה מודעת להליכים
במסגרתם הגיש את אותם כתבי טענות שהוגשו על ידיה כראיות ושהיא הייתה מעורבת בהם
באופן כזה או אחר.
גם אם הייתה המסקנה שהראיות הושגו תוך פגיעה בפרטיות הרי בנסיבות האמורות ניתן
לומר שהפגיעה בפרטיות נעשתה לצורך הגנה על עניין אישי כשר של התובעת (כמשמעו בהגנה
הקבועה בסעיף 18 **חוק הגנת הפרטיות**). כן דומה שהפגיעה בפרטיות אינה חמורה ובאיוון
אם להתיר הגשתה גוברת החיוניות של החומר הראייתי שהוגש לצורך הגעה לחקר האמת.
44. הנתבע מושתק מהעלאת גרסה עובדתית סותרת מזו שהעלה במסגרת אותם הליכים ובקשות.
כבר נפסק שדוקטרינת ההשתק השיפוטי חלה לא רק כאשר נטענות מפי אדם טענות סותרות
בפני ערכאות שיפוטיות שונות כי אם גם בפני רשויות מנהליות [ראו פסק דינו של כב' השופט
עמית בבר"מ 8689/14 **הועדה המקומית לתכנון ובניה נ' מבני תעשיה בע"מ** (פורסם בנבו,
4.5.15) ופסק דינה של כב' השופטת וילנר בת"א (חי') 1072/04 **פרחאן זייד נ' הדר חברה
לביטוח בע"מ גבעתיים** (פורסם בנבו, 10.1.10)]. הגם שהכחיש הנתבע אילו מהמסמכים
שהוצגו לו וטען שלא ערך אותם משאינו חתום עליהם, לא הכחיש הנתבע שאכן טען בפני
אותם גורמים על הסתמכות המשפחה על הכנסת התובעת ועל טיפולה בו והסביר שפעל
בהתאם ליעוץ משפטי (או אחר) שקיבל לצורך השאת זכויותיו. טענות הנתבע לפיהן הוא
נסמך על הכנסת התובעת הועלו הן במסגרת תביעת נזיקין שהגיש לבית המשפט, הן במסגרת
הליך הבוררות והן במסגרת תביעות לקבלת קצבה שהוגשו למוסד לביטוח לאומי. הצהרותיו
כעת לפיהן לא השתתפה התובעת בהוצאות הבית והמשפחה וכי הם לא ניהלו משק בית
משותף מחשבונותיהם הנפרדים אינן יכולות לעמוד אפוא נוכח הצהרותיו הקודמות, והוא
מושתק מלהעלותן בפני בית משפט זה.
גם אם נאמר שהנתבע אינו מושתק לטעון טענה עובדתית סותרת בהליך דכאן בדבר העדר
ניהול משק בית משותף מחשבונותיהם הנפרדים של הצדדים, הרי שמתבקשת מאלה
השאלה איזו מבין הגרסאות של הנתבע משקפת את האמת.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

45. עם זאת, אני דוחה את טענת התובעת לפיה היא נשאה באופן בלעדי בפרנסת המשפחה. התובעת לא הביאה ראיות להוכיח את טענתה שהשתתפה בהוצאות החזקת הבית כיום או בעבר (והסתפקה בהצגת מספר אסמכתאות נושנות לרכישת מוצרי חשמל וריהוט) ולמעשה ביקשה להסתמך על הודאות הנתבע הנוכחות לעיל. התובעת לא הפריכה את טענת הנתבע לפיה הוא נשא לבדו לאורך השנים בכל תשלומי החזקת הבית לרבות חשמל, ביטוח מבנה ומיסים מכח התקציב האישי בכרטיס המושב שעל שמו, וכן נהנה מצרכים נוספים שמומנו על ידי המושב. כן נשא הנתבע בתשלום השכירות לאגודה בעד מגורי התובעת בבית (משאינה חברה באגודה) ובעד מגורי כל המשפחה בתקופת הביניים (ומאוחר יותר קיבל פיצוי עם סיום הליך הבוררות). אני מקבלת את טענת הנתבע שהאגודה למעשה סיפקה לצדדים מדור, החזקת מדור וכן צרכים נוספים (כגון חינוך ובריאות) וזאת כחלק מזכויותיו כחבר האגודה השיתופית.

גם בתקופות בהן לא קיבל הנתבע את מלוא זכויותיו מהאגודה (ובגין כך קיבל פיצויים מאוחר יותר) ובהן עבד והשתכר או קיבל קצבה שימשה הכנסתו לצרכי הבית והמשפחה. תקופות מסוימות עלתה הכנסת התובעת על זו של הנתבע ותקופות מסוימות עלתה הכנסת הנתבע (מכל המקורות) על זו של התובעת (ראו למשל הרצאת פרטים שהגישה התובעת בתביעת המזונות משנת 1996 שם הצהירה שהכנסתה נטו מגעת לסך של 900 ₪ בלבד ואילו הכנסת הנתבע עולה לסך של 7,000 ₪ נטו).

46. הוכח לפני אפוא ששני בני הזוג תרמו למאמץ של ניהול הבית המשותף, עובר לשנת 1996 ולאחריה. הנתבע סייע כלכלית בעזרת הכנסתו החודשית מעבודה, זכויותיו מהאגודה ומקצבאות ביטוח לאומי. התובעת סייעה מבחינה כלכלית מהכנסתה מעבודתה, ובניהול משק הבית ובגידול הילד המשותף. בחשבונות הנפרדים שילמו הצדדים את הוצאות הבית, הכלכלה והמשפחה.

47. כנזכר לעיל לא ביצעו הצדדים את פסק הדין גם בכל הנוגע לפניה ליעוץ משפחתי לצורך שיקום הנישואין. שני הצדדים למעשה אינם חולקים שדרכם המשותפת לא הייתה סוגה בשושנים לפני שנת 1996 ולאחריה. לטענת הנתבע מאז שנת 1996 למעשה חיים הצדדים בהפרדה מוחלטת וללא כל סממן זוגי או שיתופי. לדבריו מאז הצדדים לא חלקו חדר שינה משותף, לא קיימו יחסים אינטימיים, נמנעו מלהיכנס אחד לחדרו של האחר, התובעת בילתה את מרבית זמנה מחוץ לבית, נסעה לחופשות ולטיולים בגפה והצדדים חגגו את החגים בנפרד ולמעשה חלקו קורת גג משותפת כשותפים ולא כבני זוג. לעומתו טוענת התובעת שאמנם הצדדים 'לנים' בחדרים נפרדים ואולם הם חיו בהרמוניה מסוימת עד לשנת 2018.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

48. התובעת עמדה על כך שאינה זוכרת אם הצדדים אינם חולקים את אותו יצוע וגרים בחדרים נפרדים מזה שני עשורים או מזה עשור אחד "יכול להיות ש- 20, יכול להיות ש- 10, אני לא זוכרת" (עמ' 18 שורות 24-25; וגם: עמ' 17 שורה 32 לפרוטוקול) והסבירה שממילא מדובר היה באילוף בעקבות מצבו הרפואי של הנתבע. כן העידה התובעת שאינם מקיימים יחסים אינטימיים "אולי 10 שנים" (עמ' 19 שורה 3 לפרוטוקול). קרי, משנת 2010. בעניין זה מצאתי להעדיף את עדות הנתבע שהייתה מהימנה ועקבית והתרשמתי שהוא העיד דברים כהווייתם. השתכנעתי שמאז שנת 1996 לא בילו הצדדים יחד, לא יצאו לחופשות יחד בארץ ובעולם (והתובעת עשתה כן בגפה), ולמצער כבר לפני שני עשורים חדלו לחלוק את אותו יצוע ולקיים יחסים אינטימיים. עם זאת, לא עלה בידי הנתבע להפריך את טענת התובעת, שנתמכה בעדות הבן, שעד שנת 2018 הם חגגו יחד את החגים וכן הנתבע השתתף באירועים משפחתיים של התובעת.

אמנם, גם מטענות התובעת וטענות הבן ניכר היה שההשתתפות באירועים ובילוי החגים יחד הייתה חריגה ולא מובנת מאליה כבכל מערכת יחסים זוגית ["יחד עם זאת, לאורך השנים (ועד לשנים האחרונות) אבא של הקפיד להגיע עמי ועם אמא שלי לאירועים משפחתיים, וכמו כן הקפיד לחגוג עמנו את החגים" (סעיף 9 לתצהיר הבן, ההדגשה שלי – א.ב.ד.); ראו גם בעניין זה סעיף 26 לסיכומי הנתבע וטענותיו לאירועים שמציין הבן בסעיף 10 לתצהירו שבהם השתתף הנתבע כאירועים חריגים]. ואולם, וכנזכר לעיל, הוכח שהתובעת גם סעדה את הנתבע בחוליו (לטענת הנתבע בעצמו בין השנים 1988 ועד 2014 הוא אושפז 17 פעמים (צורף לתצהירו נבש 28)).

השתכנעתי שהצדדים חיו בדיסהרמוניה שנים ארוכות (ראו דברי התובעת מפי ב"כ בדיון מיום 24.7.19 "אין תקשורת בין בני הזוג כבר שנים". כלומר, יותר משנה מאז 8/18). יחסי הצדדים לא היו "גן של וורדים" ומרבית השנים מאז שנת 1996 הם חיים בחדרים נפרדים ולא חלקו את אותו יצוע. ברם, הצדדים בחרו להמשיך ולהישאר נשואים זה לזה ולקיים תא משפחתי אחד והוכחו סממנים זוגיים ומשפחתיים ביחסי הצדדים וזאת עד לשנת 2018. יודגש, יתכן שאם לא היה מדובר בזוג נשוי, הורים לילד משותף שבבעלותם נכס מקרקעין משותף, היינו אומרים שאורח החיים היומיומי משקף הפרדה (וגם זאת לא בהכרח). ואולם, בענייננו מדובר בזוג נשוי שותף בנכס מקרקעין ובמשק בית ושהחוק קובע לגביו שיתוף.

49. עתירת התובעת לאיזון משאבים מגלמת בחובה את ההסכמה שבמועד הקובע לאיזון נפסק השיתוף ביניהם. התובעת, שהציעה בעצמה את חודש 8/18 כמועד המוקדם ביותר כמועד הקובע לאיזון משאבים ואת מועד הגשת התביעה (חודש 8/19) כמועד המאוחר ביותר, לא פירטה איזה שינוי חל מאז לטענתה ביחסי הצדדים בכל הנוגע לשיתוף הכלכלי ביניהם. על

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

פני הדברים לא חל שינוי באופן שבו מנהלים הצדדים את משק הבית באמצעות החשבונות הנפרדים ובקשתה שלא לפרק את השיתוף בבית והעדפתה להותיר את המצב השורר כיום על כנו מעוררת תהיות ובכוחה לחזק את גרסת הנתבע להעדר שיתוף כלכלי ביניהם מאז שנת 1996. חיזוק נוסף ניתן למצוא בכך שאין חולק שכל אחד מהצדדים פעל בכספו (בחשבונות הבנק הנפרדים) ברכושו (בהחלפות כלי רכב למשל) ובזכויותיו כראות עיניו ללא שיתוף או מודעות של הצד השני.

עם זאת, לא די בכך כדי לקבוע את מועד הקרע בשנת 1996 כטענת הנתבע משהוכח שהצדדים ניהלו את משק הבית המשותף באמצעות חשבונות נפרדים ותרמו למאמץ המשותף. מאמץ משותף זה של שני בני הזוג, במשך שנים רבות ללא משברים משמעותיים משנת 1996 עד לשנת 2018, מאז נעדר מיחסייהם כל סממן זוגי, מובילים למסקנה כי הכספים שבחשבונות הבנק היוו חלק מהקופה המשותפת, על אף רישומם הנפרד ולשיתוף בנכסי המאמץ המשותף עד לשנת 2018. יפים בהקשר זה דבריו של המלומד המנוח **פרופ' אריאל רוזן צבי** ז"ל בספרו **"יחסי ממון בין בני זוג"**:

"... גם העובדה שבני זוג מסוכסכים אינה רלבנטית כל עוד ממשיך כל אחד מהם לקיים בד בבד את חובותיו ולתרום למאמץ המשותף של חיי הנישואין. המחוקק ביקש להשתחרר מהעמדת תנאים מוקדמים לזכות האיוון או מהתלייתה בנסיבות מיוחדות. רק מקרים יוצאי דופן יש בהם כדי לאפשר סטיה מההסדר האחיד הקבוע בחוק". על החלת החלת מודל שיתוף נוקשה, ככל שמדובר על נכסי המאמץ המשותף ראו גם את משנתו של המלומד פרופ' שחר ליפשיץ, ולפיה: **"ככל שמדובר על נכסי המאמץ המשותף, השיתוף מבוסס על עקרונות של צדק, הגינות מסחרית, מניעת ניצול ושוויון. אלה הם עקרונות נורמטיביים שאינם תלויים בכוונת הצדדים ובאורח חייהם. משום כך הם מצדיקים מודל שיתוף נוקשה, כמעט קוגנטי, המציב מגבלות קשות על החריגה משיתוף ונכון להחילו גם במצבים שבהם ברור כי הוא אינו משקף את כוונת הצדדים"** [שחר ליפשיץ, **"יחסי משפחה וממון: אתגרים"**, חוקים, גיליון א' (2009) 227, 261].

50. כעולה מטענות התובעת, הנתמכות בעדות הבן, בחודש 8/18 נפל דבר ביחסי הצדדים ומאז הם נעדרים כל סממן זוגי או משפחתי והם מתנהלים תחת אותה קורת גג כשני דיירים זרים. השתכנעתי כי בשנת 2018 חל שבר בלתי ניתן לאיחוי וחיי הנישואין רוקנו מתוכן עת הצדדים חדלו לתפקד כבני זוג או כתא זוגי. הצדדים לא אך מתגוררים בחדרים נפרדים וחדלו מקיום יחסים אינטימיים, אלא גם אוכלים מאז את ארוחותיהם בנפרד כל אחד בחדרו, נמנעים מלשוחח זו עם זה או אף לשהות באותו מקום האחד עם השני ולא נשמר עוד כל סממן של זוגיות ביחסייהם. התובעת לא כפרה ולא הפריכה את טענת הנתבע לפיה גם בנם המשותף (שעודנו מתגורר בבית) חדל מלקיים כל קשר עמו. השתכנעתי שהצדדים לא נוהגים כבני זוג במישור כלשהו של חייהם החל מחודש 8/18. אמנם בצדק טוען הנתבע שבתצהיר התובעת

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

(שהוגש בחודש 1/20) פירטה התובעת "זכור שמלפני כשנתיים או שלוש בערך" חדלו הצדדים לחגוג יחד חגים ולהשתתף יחד באירועים משפחתיים (סעיף 77 לתצהיר עדותה הראשית) קרי, עובר לחודש 8/18. עם זאת, לא הוכח מועד מוקדם לחודש 8/18 שבו ניתן לקבוע שחיי הנישואין רוקנו מתוכן. גם לשיטת התובעת בעצמה בחודש 8/18 התגלעה בין הצדדים מחלוקת וממועד זה ואילך המשיך כל אחד מהם בדרכו בהתעלמות מוחלטת מהצד השני.

51. די אפוא בבחינת העובדות שאינן שנויות במחלוקת כדי לקבוע, כי נישואי הצדדים תמו למעשה זה מכבר ולכל המאוחר בחודש 8/2018 וכל שנותר מאז הוא הסטטוס הפורמאלי, נישואין "על הנייר בלבד", ללא כל תוכן ממשי וללא כל מאפיין זוגי. להבנתי הפסקה מודעת ומכוונת של חיי הזוגיות והעדר כל קשר בין בני הזוג באופן שנמנעו מכל קשר, מגע או שיח מלמדת בהכרח שחיי הזוגיות נפסקו הלכה למעשה. מאז גם פעל הנתבע לבניית קומה נוספת בבית, ללא מעורבות או שותפות של התובעת, ולא נותר ביניהם גם שיתוף כלכלי.

מאז הבנייה שערך הנתבע בקיץ 2019 (על אף התנגדות התובעת ולאחר שנדחתה בקשתה לצו מניעה) אין הם חולקים אף את אותה קומת (יחידת) מגורים והם חיים כשותפים תחת אותה קורת גג. השתכנעתי אם כן, כי מועד זה, 1.8.18, הינו מועד הקרע ביחסי הצדדים שמביא את השיתוף ביניהם לסיום.

52. לאור האמור, הנני קובעת כי כל צד זכאי למחצית שווי הזכויות הסוציאליות, כספים בקופות גמל, בקרנות השתלמות וכספי פנסיה, שנצברו כתוצאה מעבודתו של משנהו במהלך התקופה מיום נישואיהם (חודש 2/87) או מועד תחילת עבודתו וצבירת הזכויות לפי המאוחר, ועד ליום למועד הקובע (1.8.18) בהגיע מועד מימושן. כמו כן, הנני קובעת כי כל אחד מהצדדים זכאי למחצית מן הכספים שנצברו על ידי הצד השני בתקופה שמיום נישואיהם ועד למועד הקובע בחסכוניות בבנקים, בחברות ביטוח ובכל גוף פיננסי אחר, וזאת, במועד פירעונם.

הבית

53. האם הבית הוא בבעלות משותפת או האם הוא נמנה על הנכסים בני האיוון הן השאלות העומדת כעת להכרעה. טענת התובעת לזכויות קניין בבית מתחלקת לשתיים. הראשונה, שאין המדובר על נכס חיצוני כי אם על נכס שנצבר במהלך הנישואין והוא בבעלות משותפת הגם שהזכויות בו נרשמו אך על שם הנתבע. השנייה, זכות קניין מכח דוקטרינת השיתוף הספציפי. לחילופין טוענת התובעת שיש לכלול את שווי הזכויות בבית במסגרת איוון המשאבים.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

54. לטענת התובעת היות והליך השיוך בוצע במהלך נישואי הצדדים הרי שאין המדובר בנכס חיצוני שכן הוא לא היה בבעלות הנתבע לפני הנישואין, ולא ניתן לו במתנה או בירושה במהלכם. לדבריה המדובר בנכס שנצבר במהלך הנישואין והצדדים בעלי זכויות שווים בו. לטענת התובעת טרם הנישואין ועד ליום 9.11.98, שבו התקבלה החלטת האגודה על שיוך בתים. לא היו לנתבע זכויות כלשהן בבית. על כך היא מבקשת ללמוד, בין היתר, מתשובת הנתבע בחקירתו שלא חשב "שאי פעם הבתים ישויכו ותהיה הפרטה" (סעיף 44 לסיכומיה). את המסקנה להעדר זכויות בבית עד לשיוך מבקשת התובעת ללמוד גם מתקנון המושב הישן לפיו הזכויות במקרקעין ובבתי במגורים הם קניינה הבלעדי של האגודה (סעיף 45 לסיכומיה); מהסכם "תקופת הביניים" משנת 1994 שנערך בין הנתבע לבין האגודה ושהסדיר את מעמדו בתקופת השעייתו מחברות פעילה באגודה ולפיו כל שהיה לו אותה הוא רשות למגורים בבית בלבד (סעיף 46 לסיכומיה) ובו גם הועלו מספר חלופות למעמדו העתידי של הנתבע במושב וביניהן אפשרות לרכישת בית בשכונה חדשה שתקום או העברת הזכויות בבית בכפוף לרכישתה על פי הערכת שמאי (סעיף 47 לסיכומים).

לטענתה הזכות הקניינית בבית התגבשה רק במהלך החיים המשותפים. שנות הותק של הנתבע חושבו עד לשנת 1998 (סה"כ 25 שנות ותק בין השנים 1973-1998) כאשר 11 מהן הצטברו בתקופת הנישואין. כן לטענתה מימון התמורה ששולמה בעד השיוך נעשה מתוך כספי המאמץ המשותף ועל כן הבית הוא נכס משותף שהצדדים שוויו זכויות בו. לדבריה הבית לא נרשם גם על שמה כשהושלם רישום השיוך מהטעם שמעולם לא הוכרה כחברת האגודה, וזאת מסיבות שונות שנוצצות באגודה ובמחלוקת של הנתבע עם האגודה. על כן לשיטתה היא בעלת זכויות קנייניות שוות לאלה של הנתבע. לחילופין טוענת היא שגם אם יקבע שמדובר בנכס חיצוני אזי יש לראותה כבעלת זכויות קנייניות בו מכח כוונת השיתוף הספציפי ולחילופי חילופין לכל הפחות יש להורות ששווי הבית יכלל במסת הנכסים המשותפת לאיזון משאבים.

55. לטענת הנתבע כבר בשנת 1972 היו לו זכויות במגרש באגודה (אותו הוא מכנה: הנחלה) ועליו בית צמוד קרקע כזכות אישית מעין קניינית ושאניה תלויה בשיוך המאוחר. לטענתו בתקנון הגורם המיישב זכות זו מוגדרת כבעלות (סעיף 7 לסיכומים). בבית זה הוא ניהל משך עשור חיי משפחה עם רעייתו הראשונה בו נולדו שלושת ילדיהם המשותפים והוא נותר בידיו לאחר שהתגרשו זה מזה. שיוך הבית ורישום הזכויות בבעלותו נעשה על בסיס ותק מצטבר כחבר אגודה ועוד לפני נישואיו לתובעת שלכל הפחות היו לו אז 16 שנים מתוך 25 שנות ותק נדרשות לצורך זכאות הליך השיוך, וכי גם יציאתו לחופשה מהאגודה בשנת 1994 לא פגעה בצבירת וותק לזכויות בנחלה כבר ביום 25.11.98. לדבריו שנות הותק משמען זכויות קניין (סעיף 11 לסיכומיו) ורק פרוצדורת הרישום הסתיימה בשנת 2014. לטענת הנתבע זכויותיו במגרש

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

ובבית התגבשו עוד קודם לנישואי הצדדים ומכאן שמדובר בנכס חיצוני אשר לתובעת אין כל זכויות בו קנייניות או אובליגטוריות. לדבריו כלפי האגודה לתובעת אין כל זכויות במגרש או בבית. התובעת נדרשה אף לשלם לגורם המיישב דמי שכירות מיד עם תחילת מגוריה בנחלה כשוכרת. כן לדבריו ההסכמה בין הצדדים הייתה שכל אחד מהם שומר על זכויותיו הנפרדות, הוא בבית והתובעת בזכויותיה בדירה ברח' נ' (מעוזבון הוריה המנוחים) וכן את זכויותיה הסוציאליות והאחרות. התובעת נמנעה מלבקש להתקבל כחברה באגודה משום שהעדיפה לשמור על מעמדה ועל הכנסתה מעבודה מחוץ למושב. עובדה זו אף השיאה את העלויות החדשות בהן הוא נדרש לשאת לאגודה לצרכי הבן המשותף ולשכירות התובעת בבית, וכן מנעה חישוב ותק מצטבר באגודה של בני זוג אשר היה חוסך בגובה התשלום הדרש בעת שיוך הבית על שמו (סעיפים 22-25 לתצהיר). הנתבע כופר בטענת התובעת לפיה נשללה אפשרותה להירשם כבעלת הזכויות בבית בעת רישום השיוך אך מפאת העובדה שלא הייתה חברת אגודה, וכן שולל מכל וכל את ההשוואה שעושה היא משיוך דירות בקיבוץ וטוען שמכל מקום היו הצדדים פרודים החל משנת 1996 ומכאן שהשיוך לא יכול לחול גם עליה ואין לכלול את הבית גם בשווי הנכסים לאיזון.

56. בנסיבות דכאן, ולאחר ששקלתי את כל השיקולים הנוגעים לעניין באתי לכלל מסקנה שיש לכלול את שווי הבית במועד הקובע (1.8.18) במסגרת הנכסים ברי האיזון. את עיקר נימוקיי למסקנתי האמורה אביא להלן.

57. הצדדים מסכימים שהמועד הקובע לזכאות לשיוך, בהתאם לסעיף 4 לתקנות האגודות השיתופיות (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש) תשס"ו-2005, הוא המועד בו נתקבלה החלטה של האסיפה הכללית באגודה להיכנס להליך של שיוך דירות. קרי, ביום 9.11.98 (נספח 38 לתצהיר התובעת).

58. אינני מקבלת את טענת התובעת שקודם לשיוך (בשנת 1998) לא היו לנתבע כל זכויות במגרש או בבית. אין חולק שהנתבע מחזיק במגרש ומתגורר בבית כבר משנת 1972 ועוד עם רעייתו הראשונה ובו נולדו שלושת ילדיהם המשותפים. בתעודת עובד הציבור מאת אגף החוזים לדורות ברשות מקרקעי ישראל שהוגשה לתיק בית המשפט ביום 10.5.20 פורט שהשיוך לא נעשה לכל חברי המושב אלא לחברי המושב הזכאים לכך כאשר הקביעה מי זכאי נעשית על ידי האגודה. כעולה מתעודה זו רשות מקרקעי ישראל מכירה בזכויות של הנתבע במגרש אך מעת השלמת רישום הזכויות על שמו, ביום 13.5.14, ועד אז "כל פעולה בקשר למגרש נעשית מול אגודה". כעולה מנוהל שיוך בתים של רשות מקרקעי ישראל (שצורף כנספח 41 לתצהיר התובעת) חברי (קיבוץ) ותיקים הזכאים לשיוך "יהיו זכאים להנחה בשיעור דמי החכירה המהווים, בהתאם למספר שנות הוותק שלהם" (סעיף 1.5.2.1).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

כלפי האגודה לנתבע היו זכויות בר רשות במגרש עוד קודם להליך השיוך להן היה שווי כלכלי. בהתאם לתקנון האגודה הייתה לנתבע כחבר אגודה "זכות לקניין פרטי" וזכויות בר רשות הוגדרו בו כזכויות בעלות (נספח נבש 2 לתצהיר הנתבע). בהסכם תקופת הביניים שנחתם בין האגודה לבין הנתבע ביום 21.8.94 נקבע שהמשפחה תמשיך לשהות במושב במעמד של בר רשות עד למימוש הסדר הקבע. בסעיף 10(ג) להסכם נקבע שגם בתקופת הביניים ימשיך הנתבע לצבור ותק זכויות מטעם מנהל מקרקעי ישראל. מכח זכותו כלפי האגודה (יהיה תוכנה אשר יהא) נמצא הנתבע כזכאי לשיוך הבית על שמו.

על היותה של זכות הנתבע כלפי האגודה בעלת שווי כלכלי ניתן ללמוד מכך ששווי התמורה בעד הליך השיוך לא שיקף את השווי הריאלי של המגרש והבית. זאת ניתן להסיק בין היתר מסעיף 14 להסכם תקופת הביניים בו נקבע שאם תועבר הזכות בבית לצד ג' בתוך 5 שנים ממועד הסדר הקבע (העברת הזכויות) אז ישולם למושב "סכום ההפרש בין שווי הנכס ובין מחיר העלות" (נספח נבש 3 לתצהיר הנתבע). שנות הותק שצבר הנתבע באגודה עד להליך השיוך (25 שנים) תורגמו לשווי הכלכלי לפיו נקבע שיעור תשלום התמורה (נספחים נבש 4-5 לתצהיר הנתבע). לפיכך מקובלת עלי טענת הנתבע שהבית "הוא הרבה מעבר למגורים ויש לו משמעויות כלכליות כבדות משקל עבורי מאז 1972" (סעיף 3 לתצהיר עדותו הראשית).

הנה כי כן, הנתבע בא לנישואין עם זכויות בר רשות במגרש וכן עם זכויות ותק באגודה. זכויות שכלפי האגודה יש להן שווי כלכלי אשר מכוחן נמצא הוא זכאי להליך שיוך הבית ומכוחן נקבע השיעור המופחת של תשלום התמורה בעד העברת הזכויות על שמו.

59. העולה מהאמור הוא שהנתבע הביא עמו לנישואין זכות כלפי האגודה. במהלך תקופת הנישואין, בעקבות הליך השיוך, חלו תמורות מהותיות בטיבה, אופייה ושוויה של הזכות. לטענת התובעת מכיוון שהזכויות לשיוך התגבשה במהלך תקופת הנישואין יש להכיר בבית כנכס בבעלות משותפת הגם שהזכויות בו נרשמו רק על שם הנתבע (סעיף 53 לסיכומים).

60. לטענת הנתבע מעולם לא דובר בין הצדדים על שיתוף בזכויות בבית "אפילו מילה לא הוזכרה, לא נדרשתי להשיב, לא נשאלתי והיא גם לא שאלה, לא היה" (עמ' 96 שורות 12-13 לפרוטוקול) ועדותו היתה קוהרנטית ואמינה. הנתבעת מצדה לא טענה לקיומה של הסכמה לרשום את הזכויות בבית על שמה או הסכמה לראות אותה בעלת זכויות קניינית שווה על אף הרישום הנפרד.

61. אין חולק שהתובעת לא הייתה מעורבת בהליך השיוך אשר בסופו נרשמו הזכויות על שם הנתבע בלבד (ראו למשל סעיף 123 לתצהירה). לטענת התובעת מכיוון שהיא לא הייתה חברה אגודה הצדדים לא היו זכאים לשיוך הבית יחד ועל כן לא נרשמו הזכויות גם על שמה. הנה כי כן, גם לשיטתה רק הנתבע היה זכאי לשיוך ועל כן הבית שיוך לו בלבד. אין חולק שגם

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

לאחר השלמת רישום הבעלות בזכויות בבית על שמו (בשנת 2014) לא פעלה התובעת לרשום את הזכויות גם על שמה או להסדיר את זכויותיה הנטענות באופן כלשהו. בהקשר זה יש להדגיש שלשיטתה השיוך על שמה נמנע משום העדר הכרתה כחברת אגודה בשל היחסים המסוכסכים של הנתבע עם האגודה. התובעת, עליה מוטל נטל ההוכחה, לא ביארה האם המניעות הנטענות להיות מוכרת כחברת אגודה נמשכה גם לאחר סיום המחלוקת של הנתבע עם האגודה (בשנת 2003), ולא סיפקה גרסה מאיזה מועד לא הייתה מניעה עוד לשיטתה להכיר בה כחברת אגודה. התובעת גם לא הוכיחה שהייתה מניעות לרשום אותה כבעלת זכויות בבית (בשנת 2014) בשל סיבה כזו או אחרת. התובעת גם לא טענה אם בשלב כלשהו בכלל עמדה על הפרק סוגיית רישומה כשותפה בזכויות בבית.

גם אם לשיטת התובעת עד השלמת רישום זכויות הקניין על שם הנתבע לא ניתן היה לרשום את הזכויות גם על שמה (והיא לא הוכיחה זאת) היא לא הסבירה מדוע לא פעלה להוספת שמה כבעלת זכויות לאחר השלמת הרישום בשנת 2014 או מדוע לא נרשמה הערה כלשהי לטובתה או לא נעשתה כל פעולה להבטיח את זכויותיה בדרך כלשהי.

62. אינני מקבלת את טענת התובעת שלא ראתה צורך ברישומה כבעלת זכויות קנייניות שוות. אכן, לעיתים בני זוג נשואים אינם מקפידים לרשום כל נכס על שם שניהם, ואין בכך – מניה וביה – כדי לשלול את האפשרות שהוא משותף. ואולם, בעניינו מדובר על בני זוג שדרכם המשותפת לא הייתה סוגה בשושנים מראשיתה. אלו נישואין שניים לנתבע ולו ילדים מנישואיו הראשונים. הצדדים רכשו נכס אחר כעתודה כלכלית – את הדירה בירושלים – והגם שנרכשה גם מנכסים שאינם ברי איזון (זכויות הנתבע בירושת אמו ז"ל) התכוונו הצדדים שהדירה תהיה בבעלות משותפת ורשמו את הזכויות בה בחלקים שווים. לטענת התובעת בעצמה היא לא הייתה מודעת להיקף הזכויות והרכוש של הנתבע "שלא משתף אותה בעניינים ובכסף" (עמ' 2 שורה 17 לפרוטוקול מיום 24.7.19 במסגרת הליך י"ס XXX). התובעת הצהירה שפתחה בהליכים בשנת 1996 כדי לקבל הכרה על הבעלות ברכב. אם בנוגע לזכויות ברכב טרחה התובעת בהליכים משפטיים קשה לקבל את גרסתה שלא ראתה צורך בכל הנוגע לזכויותיה הקנייניות הנטענות בבית.

63. אין חולק אפוא שלא הייתה הסכמה לשיתוף שהתגבשה באופן מפורש או ממוסמך. לא מצאתי גם ביטוי אחר לכך שהבעלות היא משותפת על אף הרישום הנפרד. התובעת טענה שלא הייתה שותפה להליך השיוך, אך לא פירטה אם הייתה מחשבה משותפת באילו אמצעים יממנו את התמורה הנדרשת, ולא סיפקה גרסה האם סוגיית רישום הזכויות על שם הנתבע בלבד והכרה בזכויותיה הקנייניות הנטענות עלתה בין הצדדים וכיו"ב עובדות נדרשות לצורך בחינת הטענה שהוסכם על בעלות קניינית משותפת על אף הרישום הנפרד. העדר גרסה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

פוזיטיבית בנוגע לכך לא אך מקשה על קבלת גרסתה אלא הוא אף מחלישה במידה רבה. מהתרשמות הישירה של בית המשפט מהצדדים ומהראיות עולה בבירור שהנתבע תפס את עצמו כל השנים בעלים יחיד ובלעדי של המגרש ושל הבית עוד קודם לתהליך השיוך ולאחריו. העובדה שהתובעת הייתה רחוקה מכל התהליך של השיוך מתיישבת עם כך. הוכח לפני גם שכל אחד מהצדדים פעל בכספו כראות עיניו ללא מעורבות של הצד השני ועל כן התובעת כלל לא ידעה מאילו משאבים מימן הנתבע את התמורה בעד הליך השיוך. התהליך הארוך של השיוך והמימון נעשו על ידי הנתבע בלבד ללא מעורבות כלשהי של התובעת ולא הוסכם ביניהם שהנתבע רוכש נכס בבעלות משותפת שאך נרשם על שמו בלבד וכי אין ברישום כדי לשקף את הבעלות. משכך לא נרשמו הזכויות גם על שם התובעת אף לאחר שהועברו על שם הנתבע (והאגודה יצאה מהתמונה) ומשכך לא נערך כל הסכם בין הצדדים ואין כל ביטוי לכך שמדובר בנכס שנרכש בבעלות משותפת.

ראוי להדגיש שבשונה מדירה שרשומה מלפני הנישואין על שם אחד מהצדדים (ובקשר אליה נטען שלא ראו צורך לרשום) כאן הזכויות בבית נרשמו על שם הנתבע במהלך הנישואין. התובעת לא נרשמה כבעלת הזכויות ולא הייתה הסכמה לרשום אותה ולא הייתה הסכמה לראות אותה כבעלת זכות קניינית שווה.

64. אינני מקבלת גם את טענת הנתבעת לזכויות בעלות בבית משום שתוספת הבניה מומנה בהכרח מכספי המאמץ המשותף (שנטענה לראשונה בסעיפים 69-72 לסיכומים). הוררתו של תהליך תוספת הבניה בסמוך למועד הקרע שבין הצדדים (כשהבניה בוצעה אף לאחר הגשת התביעה - המועד המאוחר ביותר שביקשה התובעת לקבוע כמועד הקרע).

בסופו של דבר עלה בידי הנתבע לבצע את תוספת הבניה על אף התנגדות התובעת ולאחר שנדחתה בקשתה למנוע ממנו לעשות כן. לצורך מימון תוספת הבניה השתמש הנתבע בכספים וזכויות הרשומים על שמו כבטוחה לנטילת הלוואה אשר גם אם מקורם בנכסי המאמץ המשותף הרי בהתאם להוראות **חוק יחסי ממון** לתובעת אך זכויות אובליגטוריות בהם נכון למועד הקרע והמתגבשות אך במימוש איזון המשאבים. בהקשר זה חשוב להדגיש שגם אם השתכנעתי שלצורך איזון המשאבים בנכסי המאמץ המשותף יש להרחיק את מועד הקרע לחודש 8/18 (בהיות זכות זו כמעט זכות קונגנטית בהעדר הסכם ממון), כפי שיפורט לקמן השתכנעתי להעדר אפיקה כללית של שיתוף בין הצדדים שיכולה ללמד על כוונת שיתוף קניינית בנכסים חיצוניים שבאה לידי ביטוי בין היתר בפעולות של הנתבע כרצונו בבית ללא מעורבות של הנתבעת, ובפעולות שעשה כל אחד מהצדדים בכספיו ובזכויותיו (שהם חלק מנכסי המאמץ המשותף) ללא כל מעורבות של הצד האחר.

65. העולה מהאמור לעיל הוא שהנתבע הביא עמו לנישואין נכס חיצוני – זכות כלפי האגודה – שיהא תוכנה אשר יהא היה לה גם שווי כלכלי. העובדה שזכות השיוך מכוחה נרשמו זכויות

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

הקניין בבית על שם הנתבע התגבשה בתקופת הנישואין אינה מלמדת שזכות הבעלות משותפת לצדדים.

66. עם זאת, זכות השיוך עצמה, שהתגבשה בתקופת הנישואין, היא זכות בת איזון. ראשית, וכמפורט לעיל, משמעות הסדר איזון המשאבים שבחוק יחסי ממון היא שנכסים שנצברו בתקופת הנישואין, ללא קשר לשאלה על שם מי מבני הזוג הם נרשמו (השוו גם סעיף 9 לחוק יחסי ממון), צריכים להתחלק (להתאזן) בין בני הזוג בעת פרידה [בע"מ 7272/10 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 7.1.14)]. לביסוס טענתה לזכות בעלות בבית מכח הליך השיוך שנעשה בתקופת החיים המשותפים הפנתה התובעת לפסק הדין בתמ"ש (ב"ש) 4678-02-12 פלונית נ' פלוני (נבו, 19.1.16). בו נקבע שהזכות לשיוך שנתגבשה במהלך החיים המשותפים היא זכות בת איזון ולא ניתן ללמוד מפסק הדין שהתגבשות הזכות לשיוך במהלך הנישואין מקימה זכות קניינית בנכס. במסגרת פסק דין זה (שם הרישום טרם הושלם) קבע כבוד השופט גביון: "סבורני כי עסקינן בזכות כלכלית ככל זכות כלכלית אחרת, ולא מצאתי כי סיבה הגיונית, ככל שזכות כלכלית זו נצברה במהלך חיי הנישואין, שלא תהא בת איזון מכוח חוק יחסי ממון".

67. שנית, הנתבע אישר בחקירתו שהתשלום ששולם בעד הליך השיוך שולם למעשה מכספים משותפים. לטענת התובעת בשנת 1998 שווי הבית "לעניין רישום בתים" הוערך על ידי שמאי בסך של \$92,000 (עמ' 88 שורות 31-33 לפרוטוקול וההפניה לנספח 34 לתצהירה). התובעת לא חלקה על כך שערך הקרקע הוערך נכון ליום 5.3.14 בסך של 700,000 ₪ ולאחר ההנחות להן היה זכאי הנתבע מכח הוותק שלו באגודה (בשיעור של 45%) נקבעו דמי החכירה המהווים על סך של 315,000 ₪ (נספח נבש 27א לתצהיר הנתבע). לטענת הנתבע בעד הליך השיוך שילם רק את המע"מ בגין דמי החכירה בסך של 56,755 ₪ (מוצג 2; עמ' 92 שורות 28-29 לפרוטוקול) תוך דחיית תשלום דמי היוון החכירה עצמה שלא שולמו עדיין (בסך של 315,000 ₪). במענה לשאלת בית המשפט בתום חקירתו השיב הנתבע שתשלום זה (בסך של 56,755 ₪) שולם מהלוואות וחשכונות וכן מכספים שנותרו מדמי השכירות של הדירה שהתקבלו בידיו (עמ' 98 שורות 10-12 לפרוטוקול). בסיכומים טענה התובעת כי שולם סך של 136,767 ₪ (סעיפים 54-59) בעד השיוך אך לא צירפה לכך כל אסמכתא. התובעת הפנתה למוצג נ/2 ממנו עולה שביום 22.5.14 שילם הנתבע את הסך של 56,755 ₪ וביום 22.7.14 שילם הנתבע סך נוסף בעד מס רכישה בסך של 10,000 ₪. גם אם נקבל שכל הסכום ששולם (67,000 ₪ בקירוב) מקורו בכספים ברי איזון, וגם אם נקבל ששולם סך של 137,000 ₪ בקירוב, כטענת התובעת (ואינני סבורה שניתן לקבוע זאת) הרי שלכל הדעות מדובר בסכום זניח ביחס לשווי הבית (אותו העריך הנתבע בשווי של 2.5 מיליון ₪ עוד קודם להוספת הבנייה; ראו נספח 47 לתצהיר הנתבעת).

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

68. מכל מקום משמעות הדברים היא שכספים ברי איזון הושקעו ב"נכס" פרטי שהביא עמו הנתבע לנישואין. במקרים כאלו של השבחת נכס מקרקעין חיצוני מכספים משותפים יודעת הפסיקה "לבודד" את הכספים שנוספו בתקופת הנישואין ולבצע את האיזון רק ביחס לכספים אלה. "אין כל קושי לקבוע כי נדל"ן אשר היה שייך לאחר מבני הזוג קודם לנישואין והושבח מפאת מאמצי וטרחת אותו בן זוג במהלך הנישואין, יהיה בן הזוג האחר זכאי לחלק מאותה השבחה.. יש אפוא לבודד את אותו רכיב השבחה שנבע בפועל ממאמצי בעליו במהלך החיים המשותפים" [תמ"ש (י-ס) 3640/10 א.ב. נ' צ.ב. (פורסם בנבו, 15.5.12) פסקה 59; עמ"ש (ת"א) 1279/07 פלוגית נ' פלוגי (פורסם בנבו, 28.6.10); עמ"ש (חיפה) 2341-01-17 פלוגית נ' פלוגי (פורסם בנבו 9.8.17)]. כמו כן, בעקבות פעולת השבחה במימון משותף, מקום בו שיעור אותה השבחה הוא ניכר ביחס לשווי הנכס החיצוני, עשוי הדבר להוביל למסקנה שההשבחה היא נכס עצמאי בר איזון ולאזן את ההשבחה (ולא רק את הכספים שהושקעו בה). כפי שקבעתי בהליך אחר ביחס למניות חברה שהשבחת שוויין לאחר מועד הנישואין היא נכס בר איזון [תמ"ש (י-ס) 62133-06-15 ח. ש. ס. נ' א. ס. (פורסם בנבו, 30.7.17), פסקה 58] וכפי שהטיב לתאר חברי כבוד השופט שילה:

"למעשה הדבר נעשה דבר יום ביומו בכל הנוגע לאיזון נכסים פנסיונים כאשר בני הזוג החלו לחסוך לפנסיה לפני הנישואין: קרנות הפנסיה שנפתחו לפני הנישואין הן נכסים פרטיים שאינם בני איזון, ואולם הכספים שנצברו בתקופת החיים המשותפים ברי איזון. הוא הדין בכל מקרה בו במהלך הנישואין מפריש מי מבני הזוג לתכנית חסכון או קופת גמל שנפתחו לפני הנישואין, וכן על זו הדרך" [תמ"ש 58676-09-16 ה. נ' ה. (המנוח) ואח' (לא פורסם)].

69. בעניינינו סבורתני שיש לאזן את ההשבחה ולא רק את הכספים שהושקעו בה. הכספים שהושקעו נקבעו על ידי האגודה לאחר קיזוז שווי שנות הוותק של הנתבע באגודה שנצברו בחלקן בתקופת הנישואין. על כן איזון רק כספים אלה (שהוא זניח ביחס לשווי הבית) יהיה שגוי. כמו כן, פעולת ההשבחה (השיוך) שנמשכה שנים ארוכות במהלך חיי הנישואין שינתה מהותית את אופי הזכויות ואת שוויין ועל כן מתחייבת לטעמי המסקנה שההשבחה היא נכס בר איזון. ככלל, הדרך היא שיש לבודד את רכיב ההשבחה שנוסף במהלך הנישואין נכון למועד הקרע, הדלתא שבין שווי הזכות ביום הנישואין לבין שווייה במועד הקרע לאיזון משאבים, ולבצע את האיזון רק ביחס לכספים אלה. בנסיבות המיוחדות של עניינינו דומני גם שאין להעריך את ההשבחה כדלתא שבין שווי הזכות ביום הנישואין לבין שווייה במועד הקרע לאיזון משאבים אלא לקבוע שההשבחה היא שווי הבית במועד הקרע והוא יאוזן בין הצדדים. הזכות החיצונית שהביא הנתבע לנישואין היא זכות כלפי האגודה שלא נטען לשווייה במועד

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

הנישואין. אין ספק שהיא זכות בעלת שווי כלכלי (כפי שפורט לעיל) אך דומה שגם אין ספק שמדובר בזכות שהנתבע לא יכול היה לממש (למכור, להשכיר, לשעבד או להעביר לאחר) וספק אם ניתן להעריך את שוויה ומכל מקום הנתבע לא טען בנוגע לכך. כמו כן, אינני סבורה שבידוד ההשכחה שנוצרה בתקופת הנישואין יוביל לתוצאה נכונה וצודקת בנסיבות העניין, אלא יש להסתכל על התמונה הרחבה של השבחת הזכות, מזכות בר רשות לזכות קניינית. השבחה זו הייתה תוצאה של הליך השיוך שהתרחש בתקופת נישואי הצדדים. 9 שנים מתוך שנות הותק שנדרשו לנתבע לצורך הזכאות וההנחה הצטברו במהלך תקופת החיים המשותפים, בחלקן הייתה התובעת המפרנסת העיקרית, וכן התמורה (גם אם אינה ניכרת) שולמה מתוך כספי המאמץ המשותף.

70. היות ומצאנו שהמדובר בזכות שהתגבשה במהלך תקופת הנישואין וכזאת היא נכס בר איזון הרי שאין עילה להידרש לטענות התובעת לזכות קניינית בבית מכח דוקטרינת השיתוף הספציפי. היות ו**חוק יחסי ממון** לא כולל סמכות להכליל נכס שנרכש לפני הנישואין במסגרת האיזון נדרשה הפסיקה לפתח את דוקטרינת השיתוף הספציפי על מנת להקנות לבן הזוג שאינו הבעלים הרשום זכויות בנכס במקרים מתאימים. לאור המסקנה שהליך השיוך התגבש במהלך החיים המשותפים והבית הוא נכס בר איזון הרי שאין מקום לבחינת תחולת הלכת השיתוף הספציפי על הבית.

71. היות והצדדים התייחסו לכך באריכות בטיעוניהם ולמען תהא המלאכה שלמה נראה להלן שגם אם נבחן את נסיבות ענייננו ביישום המבחנים שנקבעו בפסיקה ליישום הלכת השיתוף הספציפי (בבחינת למעלה מהצורך שכן נקבע שמדובר בנכס בר איזון) נמצא שיקולים מהותיים לכאן ולכאן שלא יצדיקו תוצאה בינארית לחיוב (קיומה של כוונת שיתוף) או לשלילה (העדרה של כוונת שיתוף), ואם לא היה מדובר בנכס בר איזון אזי התוצאה הייתה של כוונת שיתוף מוחלטת. במקרים כאלו קבעה הפסיקה חלוקה לא שוויונית של הזכות מכל הוראת סעיף 8 **לחוק יחסי ממון** או העדיפה במקרים מתאימים קביעת זכות אובליגטורית על פני זכות קניינית (בחלוקה לא שווה).

72. בהתאם לפסיקה ניתן להוכיח כוונת שיתוף בנכסים ספציפיים על יסוד הדין הכללי, להבדיל מהלכת השיתוף [ראו: בע"מ 4545/09 **פלוני נ' פלונית** (פורסם בנבו, 7.1.10); בע"מ 2948/07 **פלונית נ' פלוני** (פורסם בנבו, 18.4.07); בע"מ 10734/06 **פלוני נ' פלונית** (פורסם בנבו, 14.3.07); רע"א 8672/00 **אבו-רומי נ' אבו-רומי**, פ"ד (נו) 175, 183]. לאור זאת, על פי ההלכה הפסוקה, ככל שטוענת התובעת בכל זאת לקיומו של שיתוף בבית הרי שעליה להביא ראיות מספקות המלמדות על גמירת דעת של הצדדים לשיתוף כאמור. שאלה זו היא שאלה עובדתית, תלויה נסיבות, ובמסגרתה ניתן להביא ראיות שונות אשר יגבשו "דבר מה נוסף", זולת יחסיהם הארוכים של הצדדים, אשר ילמד על כוונתם ביחס לנכס שלגביו נטען השיתוף.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

על כן הראיות בדבר כוונת שיתוף צריכות להיות ממשיות ובעלות משקל ולא די במשאלת לב ובציפייה של בן הזוג הלא-רשום. כפי שהוטעם על ידי כבוד השופט רובינשטיין, העקרונות נקבעו בפסיקה אך יישומם תחום לנסיבות כל תיק העומד לדיון [בע"מ 2991/13 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 21.8.13)].

73. לטענת הנתבע לא אך שלא היתה כוונת שיתוף ספציפית בבית, אלא שבאופן ספציפי לא היתה כוונה כזו. לדבריו מסיבה זו לא כללה התובעת את הזכויות הנטענות במגרש ובבית בתביעתה לחלוקת רכוש בשנת 1996. הנתבעת מצידה לא טענה אף היא להסכמה מפורשת להקנות לה זכויות בבית.

74. המדובר בבית המשמש למגורי הצדדים מיום נישואיהם ועד כה. גישת הפסיקה נטתה לגמישות רבה והכירה ביתר קלות בטענת שיתוף בנכס חיצוני מסוג דירת מגורים אשר באה לידי ביטוי בהקלה בדרישת התוספת הראייתית הנדרשת להוכחת כוונת שיתוף כאשר עסקין בבית המגורים המשותף בנישואין ארוכי שנים [ראו: סקירתו המקיפה של כבוד השופט רובינשטיין בע"מ 5939/04, פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו, 8.9.04) בעמ' 670 (להלן: "פרשת פלונית")].

75. מדובר בנישואין ראשונים לתובעת ונישואין שניים לנתבע מהם יש לו שלושה ילדים. "במשך השנים התגבשה בפסיקה מגמה לפיה קיים נטל מוגבר בהוכחת שיתוף ברכוש, מקום בו מדובר בנישואין שניים וכאשר לכל אחד מבני הזוג ילדים מנישואין קודמים" [תמ"ש (ת"א) 7250/02 ש.ק.ז. נ' ש.ר. (פורסם בנבו, 16.11.06)]. ליישום ביחס לדוקטרינת השיתוף הספציפי השוו גם ע"מ (חיפה) 316/05 פלוני נ' פלונית (פורסם בנבו 21.2.07). קיימת פסיקה בדבר הזהירות הנדרשת בקביעת חזקת שיתוף בסיטואציה בה לכל אחד מבני הזוג ילדים מקשר קודם, כאשר "בן הזוג, אשר הילדים הם שלו, דואג לילדיו ושומר על הפרדה רכושית למענם" [ע"א 52/80 שחר נ' פרידמן, פ"ד לח(1) 443]. כפי שטען בענייננו הנתבע בפה מלא (ראו למשל סעיף 5 לסיכומים). בנסיבות כאלה הכירה הפסיקה שלבן הזוג עם ילדים מנישואין קודמים קיימת "משפחה נוספת" שהוא קשור אליה ומחוייב כלפיה, ורמת הראיות הנדרשות לצורך טענה בדבר שיתוף ספציפי גבוהה יותר.

76. חיי הנישואין נמשכו שלושה עשורים עד למועד הקרע בשנת 2018. הצדדים השקיעו בשאלה אם היו הנישואין הרמוניים או לא. הלכה היא שלצורך בחינת הטמעת נכס חיצוני ברכוש המשותף לשאלת היות היחסים הרמוניים משקל נמוך. בוחנים אנו בהקשר זה רק אם חיי הנישואין היו "נישואין הרמוניים" "סבירים" [כדברי השופט א' רובינשטיין בפרשת פלונית],

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

ומרכז הכובד הוא בשאלת המאמץ המשותף והכוונה. לעניין זה הוכר ניהול משק הבית וגידול
הילדים כתרומה למאמץ המשותף [ע"א 630/79 ליברמן נ' ליברמן, פ"ד לה(4), 359 (1981)].
לשני הצדדים טענות קשות האחד כלפי משנהו ושניהם כאמור תמימי דעים שיחסייהם היו
קשים מראשיתם (ראו סעיף 3 לכתב התביעה). התרשמתי שבמהלך ההליך ניסתה התובעת
ליפות את התמונה במידת מה וזאת כדי להפריך את טענות הנתבע להקדמת מועד הקרע וכדי
לחזק את גרסתה להוכחת כוונת שיתוף. כך למשל העידה שהמטרה אחר ההליכים בשנת
1996 לא הייתה להפרדת רכוש ולגירושין (עמ' 8 שורות 7-8 לפרוטוקול) אלא להמשיך "לגור
בדירה הזאת" (עמ' 13 שורה 11 לפרוטוקול) וזאת בניגוד להצהרתה בסעיף 37 לכתב התביעה
שהמטרת ההליכים הייתה לצורך פרידה וחלוקת רכוש. כך גם בכל הקשור למגורים בחדרים
נפרדים ניסתה התובעת ליפות את התמונה בטענה "אני ישנה בו (בחדר – א.ב.ד) לבד, אני לא
גרה בו לבד, אנחנו גרים באותו בית כולנו" (עמ' 17 שורה 26 לפרוטוקול). על אף הקשיים
שליוו את חייהם המשותפים השתכנעתי כי נישואי הצדדים היו נישואים הרמוניים סבירים
שכן חרף הטענות הקשות האחד כלפי השני בחרו הצדדים להישאר נשואים זל"ז ולהמשיך
לחיות יחד תחת קורת גג. ניתן לומר בענייננו כי חיי הצדדים התאפיינו באווירת שיתוף
וב"אורח חיים קישור" (כדבריו של כבוד השופט זילברטל בע"מ 1398/11 אלמונית נ' אלמוני
(פורסם בנבו, 26.12.12) ולהלן: ("פרשת אלמונית")). בשנת 1992 רכשו הצדדים דירה
להשקעה בבעלות משותפת. עד שנת 2014 הייתה תובעת אמונה על השכרתה ומשנת 2014
הנתבע הוא שעושה כן, כאשר לא יתכן חולק שדמי השכירות הם בבעלות משותפת. הצדדים
נשאו בהוצאות הבית והמשפחה מתוך הכנסותיהם באמצעות חשבונותיהם הנפרדים.
הרכב שנרכש לצרכי עבודה של הנתבע מומן בין היתר מחסכונות שצברה התובעת והוסכם
בפסק הדין שהוא משותף לצדדים. כמו כן התשלום ששולם בעד מע"מ השיוך שולם מכספים
ברי איזון. עד לשנת 2018 חגגו הצדדים יחד את החגים, התובעת סעדה את הנתבע בעת חולי
ומאז שנת 1996 לא היה סכסוך גלוי ביניהם.

77. המצב הרישומי של הבית שנרשם בבעלות הנתבע בלבד "אכן נושא משקל לא מבוטל, אך
גם הוא אינו סוף פסוק ואין בו לעצמו כדי להכריע את הכף. ניסיון החיים מלמד כי
תיתכנה סיבות שונות לכך שבית נרשם או נותר רשום על שם אחד מבני הזוג, אף
שהתגבשה ביניהם כוונת שיתוף" [דנג"ץ 8537/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול
בירושלים (פורסם בנבו, 24.6.01) סעיף 45 לחוות הדעת של כבוד הנשיאה חיות].

78. הפסיקה קבעה, כאמור, במרבית המקרים כי "דבר מה נוסף" אשר מעיד על כוונת שיתוף
ספציפית בנכס "חיצוני" הינו השקעה של בן הזוג הלא רשום בנכס. אכן, השקעה כזו, ככל
שמדובר בהשקעה כספית רצינית שאינה בטלה בשישים מעידה בדרך של התנהגות על כוונת
שיתוף מצד שני בני הזוג ועל עירוב נכסים כלכלי. במסגרת תהליך השיוך שולם המע"מ בעד

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

השומה בסך של 56,755 ₪ בלבד ביום 22.5.14 (נספח 40 לתצהיר התובעת) וסך של 10,000 ₪ בעד מס רכישה. לא עלה בידי התובעת להוכיח ששולמו תשלומים נוספים. גם אם אקבל את טענת התובעת שסכום זה כולו מומן מכספים משותפים הרי שאין המדובר בהשקעה כספית רצינית. עם זאת, העובדה שאין מדובר בהשקעת סכומי כסף משמעותיים אינה שוללת מעיקרא את כוונת השיתוף.

79. כמו כן אין חולק שבמשך השנים בוצעו מספר שיפוצים בבית (שינוי עליית הגג לחדר של הבן בשנת 2000, קביעת חלון בסלון (או הרחבתו) ולטענת התובעת אף הוחלפו הדלתות בחדרי הבית. לטענת התובעת הגם שעלות כל השיפוצים לאורך השנים הסתכמה בסך של "כמה עשרות אלפי ₪ בסה"כ" (סעיף 102 לתצהירה) מדובר בכל זאת בשיפוץ משמעותי, וזאת ביחס לשווי התמורה שנדרשה בעד השיוך ורישום הזכויות על שם הנתבע (סעיף 69 לסיכומים). לטענת הנתבע מדובר היה בשיפוץ שגרתי, קוסמטי וקטן היקף. דומה שאף התובעת אינה חולקת על כך שאין המדובר בבנייה או בשיפוצים מהותיים, ומטעם זה היא מבקשת לשקול אותם ביחס לשווי דמי החכירה שהתבקשו בעד הבית ולא בעד שווי הריאל. מכל מקום, העובדה שאין מדובר בשיפוץ מן המסד ועד הטפחות, אין בה כשלעצמה כדי לשלול כוונת שיתוף.

80. בבחינת השאלה אם יש להחיל את כוונת השיתוף על נכס חיצוני יש חשיבות מכרעת לכוונתו של בן הזוג שהוא בעל הנכס [ע"א 595/69 אפטה נ' אפטה, פ"ד כה (1) 561 (1971); וע"א 630/79 ליברמן נ' ליברמן, פ"ד לה (4) 359 (1981)] שכן השיתוף מבוסס על קונסטרוקציה של הסכמה להיות הצדדים שותפים בנכס, אותה יש להוכיח. אני מקבלת את גרסת הנתבע שמשך כל שנות הנישואין והמגורים המשותפים הוא ראה את הבית כשלו ואת התובעת כנעדרת זכויות בעלות בו. השתכנעתי שהתובעת לא הייתה מעורבת בתהליך השיוך או בתשלום המימון. דומה שאף התובעת אינה חולקת על כך שמעולם הנתבע לא ראה בה שותפה לזכויות בבית (סעיפים 19-21 לכתב התביעה "גישתו וטענותיו.. מבטאות את תמצית מערכת היחסים של הנתבע כלפי האישה, וממחישה יותר מכל את האלימות הכלכלית והנפשית שבה שרויה האישה התובעת לאורך השנים") וכך גם התבטאה לאורך ההליך שהנתבע לא ראה בה בעלת זכויות. התובעת לא טענה וממילא לא הוכיחה כי כוונת השיתוף הנתענת בבית התבטאה בהבטחות ובמצגים אקטיביים שעשויים ללמד על הסתמכות מצדה ולהקים טענת מניעות לנתבע. השתכנעתי שהנתבע ראה את עצמו כבעלים בלעדי של הזכויות בבית וכפועל יוצא ברי שלא יצר מצג אקטיבי הפוך בפני התובעת.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

81. לא התרשמתי שבין הצדדים הייתה אווירה כללית של שיתוף. אמנם השתכנעתי שהצדדים נשאו בהוצאות הבית והמשפחה מתוך קופה רעיונית משותפת ומכספי המאמץ המשותף, באופן שכל אחד מהם נשא באילו מהצרכים ובאופן שבתקופות מסוימות נשא האחד יותר מהשנייה ובתקופות אחרות הפוך. על כן השתכנעתי שיש לערוך את איזון המשאבים בנכסי המאמץ המשותף שהצטברו מיום הנישואין ועד מועד הקרע, 1.8.18. ברם, לא השתכנעתי שהייתה אווירה כללית של שיתוף שיכולה ללמד על כוונת שיתוף קניינית בנכסים חיצוניים. לא נטען ולא הוכח שהועברו כספים בין חשבונות צד אחד לצד השני, גם לא בתקופות בהן טענה התובעת שלנתבע לא הייתה כל הכנסה.

טענות התובעת להעדר ידיעה בדבר היקף ההכנסות, הרכוש והזכויות שצבר הנתבע (סעיפים 56 ו- 57 לכתב התביעה), ואף העדר ידיעה הכיצד מומנה תמורת הליך השיוך על ידי הנתבע, מחזקות את טענתו שכל אחד מהצדדים עשה בהכנסתו וברכשו כרצונו ללא מעורבות או ידיעה של הצד השני (מצב דברים זה דווקא מלמד על הצורך ברישום הזכויות בבית גם על שם התובעת או בעריכת הסכם להגנה על זכויותיה אם אכן הייתה הסכמה לשותפות בזכויות בבית או רכישה משותפת של הזכויות). דומה שכל טענות התובעת בנוגע להיקף זכויות הנתבע ולתשלומים בהם נשא הן מתוך מסמכים שלו שצילמה או בגדר הערכה. הנתבע מצדו טען בעקביות שלא היה מודע לקורה בחשבונות התובעת ולהיקף זכויותיה. לדבריו אף לא ידע אם נשארה יתרה משכר הדירה ששולם בעד הדירה המשותפת לידי התובעת משך למעלה משני עשורים ועד לשנת 2014. כן התובעת לא כפרה בטענות הנתבע שכתובתה הרשומה בבנקים בהם היא מנהלת חשבונות נותרה בדירת הוריה המנוחים (ברח' נ'; נספח נבש 16 לתצהיר הנתבע) ופשיטא שאת התדפיסים ואת דברי הדואר מהבנק אין היא מקבלת לבית. כך גם לא נטען ולא הוכח שצד אחד היה מעורב ברכישה או בהחלפת כלי רכב שבבעלות ובשימוש הצד השני.

82. כנוצר לעיל, התובעת הודתה שלא הייתה מעורבת בכל הליך השיוך. התובעת גם הצהירה שלא הייתה מעורבת בכל תהליך תוספת הבניה (שהשביחה את ערך הבית) והיא אף ניסתה למנוע אותה (ראו למשל סעיף 4 בנספח 30 לצורף לתצהירה). לטענתה הסיבה לכך הייתה נעוצה בהבנתה שהנתבע מעוניין להשכיר את הקומה הראשונה ולכפות עליה מעבר לקומה השנייה. תהליך קבלת היתר הבניה להוספת הקומה החל על ידי הנתבע בחודש 3/18 (נבש 32 לתצהיר הנתבע) בקשה והיתר הבניה התקבל ביום 16.7.19 (נבש 35 לתצהיר הנתבע). כעולה מהקבלות שצורפו כנספח נבש 37 לתצהיר הנתבע - פרט לתשלום בסך של 11,700 ₪ ששולם ביום 24.6.18, כל התשלומים שולמו על ידי הנתבע לאחר מועד הקרע. התובעת צירפה לתצהירה (נספח 26) בקשת הלוואה שכתב הנתבע לבנק המזרחי במסגרתה פירט אך ורק את הכנסותיו ולא פירט את ההכנסות של התובעת. התובעת לא פירטה אימתי

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

לכאורה נכתבה הבקשה ואולם יש להניח שהיא נכתבה בסמוך להגשת הבקשה הפורמאלית ביום 15.8.18 (שצורפה על ידיה כנספח 28). עם זאת בבקשה זו (הפורמאלית) פורטה התובעת 'כלווה נוסף' ובה פורטה גם הכנסתה.

83. הצדדים רכשו דירה שהזכויות בה רשומות על שני הצדדים בחלקים שווים ואין מחלוקת בדבר הבעלות המשותפת הגם שלטענת הנתבע מקור מרבית המימון היה מכספי ירושת אמו המנוחה (טענה שלא הופרכה על ידי התובעת, ראו למשל סעיף 17 לתצהירה). מלבד העובדה שהצדדים רכשו במהלך הנישואין עתודה כלכלית משותפת, הרי שרישום הזכויות בדירה בבעלות משותפת מלמד שכאשר הוסכם על בעלות משותפת דאגו הצדדים שהרישום ישקף זאת.

84. אין חולק שלתובעת זכות בלתי מסוימת בעיזבון הוריה המנוחים מכוח ירושה או צוואה וכי עיזבונם כולל גם זכויות בדירה ברח' נ'. לטענת הנתבע כפי שהתובעת לא התכוונה לשתפו בזכויותיה החיצוניות בדירה זו גם הוא לא התכוון לשתף אותה בזכויות במגרש (סעיף 44 לסיכומים). ככל הנראה קודם לנישואין התגוררה התובעת בבית הוריה ברח' נ'. זוהי כתובתה הרשומה של התובעת בבנקים. לטענת התובעת אין לה זכויות בדירה פרט לזכויות מכח ירושה בשיעור של 1/16 (סעיף 133 לתצהירה), ולא בשיעור של 1/9 כחלקה בין מניין אחיה, הגם שטרם נקבעה זהות היורשים של הוריה המנוחים בצו ירושה או בצו קיום צוואה. כן טענה התובעת שאחותה מתגוררת בדירה מבלי שיתר היורשים מלינים על כך או מקבלים הנאה כספית מכך.

התובעת לא הביאה כל ראיה להוכחת טענתה ואף לא פירטה אימתי נפטרו הוריה לבית עולמם ומה עוד כולל עיזבונם והאם חולק. התובעת גם העידה שקיים מסמך המשקף את חלוקת הזכויות כמפורט על ידיה (עמ' 11 שורה 17 לפרוטוקול) אותו לא צירפה. לדבריה היא מסתמכת על דבריה של אמה המנוחה שנמסרו לה בעל פה, וכפרה בטענה שאמרה לנתבע שיש לה מחצית מהזכויות בדירה ועמדה על כך שהסבירה לו שיש לה אך 1/16 מהזכויות בדירה (עמ' 10 לפרוטוקול שורות 19-20 ו 28-35 לפרוטוקול).

גם אם אקבל את גרסת התובעת באשר לחלקה הנתען בזכויות בדירה ברח' נ', וגם אם אקבל את טענתה לפיה היא או אחיה אינם מקדמים את חלוקת עיזבון ההורים המנוחים ופירוק השיתוף בדירה משום שאחותה מתגוררת בדירה, הרי שעולה מכך שבגבי ידי התובעת רכושה הנפרד מכח ירושה נותר נפרד ולא הייתה כוונה לשתף בו את הנתבע. זאת הגם שאינה חולקת על כך שכספים חיצוניים שהביא עמו (כספי ירושה של אמו המנוחה) שימשו לצורך מימון רכישת הדירה המשותפת בירושלים.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

85. הנה כי כן, קיימים שיקולים לכאן ולכאן. מחד, תקופת נישואין ארוכה משך למעלה משלושה עשורים; מגורים משותפים ממושכים בבית לכל אורכה של תקופת הנישואין; תשלום המע"מ בעד השומה במסגרת הליך השיוך וכן שיפוצים לא משמעותיים מכספי המאמץ המשותף; נשיאה משותפת של צרכי הבית והמשפחה מקופה רעיונית משותפת; מדובר בנכס אשר טבעם של בני זוג לשותף בו, וכן מתוך הכרה בקשר ההדוק של נכס מעין זה למערכת היחסים הזוגית ובחשיבותו לרווחת כל אחד מבני הזוג. מנגד, נישואין שניים; העדר רצון של הנתבע לשותף את התובעת בזכויותיו החיצוניות; העדר אווירה כללית של שיתוף; רישום ושימור רישום הזכויות בבית על שם הנתבע בלבד; רכישת נכס אחר כעתודה כלכלית בבעלות משותפת.

86. סבורתני שהתוצאה הראויה במקרה דכאן אינה בינארית, לחיוב או לשלילה, שיתוף מוחלט או היעדר שיתוף. על רקע הנסיבות המיוחדות של בעלי הדין דכאן, דומה כי הוכח שכוונת השיתוף בעניינם הייתה כזו המצדיקה חריגה מחלוקה שוויונית, בהיותה מוחלטת. מורכבות החיים ונסיבותיו הייחודיות של כל מקרה מחייבות הפעלת גמישות ביישום כללי השיתוף הספציפי. "אכן, מציאות החיים מזמנת לנו מגוון של מצבים שקשה לחזות מראש, ומערכות יחסים זוגיות אשר נבדלות זו מזו בטיבן ובאופיין. לפיכך, בצדק נקבע כי לא ניתן להקיף באמצעות נוסחה אפריורית את כלל המקרים שבהם תחול הלכת השיתוף הספציפי" [דנגץ 8537/18 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול לערעורים (פורסם בנבו, 24.6.21) פסקה 41 לחוות הדעת של כבוד הנשיאה חיות]. ברוח זו אכן פסעה הפסיקה עד הלום בקביעה שהיקף השיתופיות נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. כך, קבע בית המשפט העליון בבע"מ 8206/14 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 14.1.15) שמקום בו בין בני הזוג שוררת "שיתופיות מוחלטת" "שיתופיות לשיעורין" יש מקום לתת לכך ביטוי גם באופן חלוקת הנכסים תוך שימוש בהוראות סעיף 8(2) לחוק יחסי ממון, וקביעה במסגרתו של "איזון משאבים שאינו בדרך של מחצה על מחצה" [ראו גם: תמ"ש (תל אביב-יפו) 16772-06-15 י.ה. נ' א.צ (29.05.2017) והמקרים שהובאו שם; תמ"ש 38559-05-11 ת.ס. נ' ד.ס (01.12.2013); תמ"ש 51484-04-17 כ' נ' ר' (07.09.19), שם נקבעה שיתופיות מוחלטת בנחלה; עמ"ש 38445-08-17 פלונית נ' אלמוני (05.10.18)]. כפי שנקבע בתמ"ש (קריות) 27693-08-14 פלונית נ' פלוני (פורסם בנבו, 11.8.15) מפי כבוד השופט סילמן: "יש מקרים בהם ראוי וניתן לקבוע שיתוף מוחלט של בן הזוג ברכוש חיצוני (בהתקיים התנאים שנמנו בפסיקה שהובאה לעיל). יש מקרים בהם ראוי להחריג באופן מוחלט רכוש חיצוני. אולם יש גם מקרים בהם קיימת הצדקה לשיתוף ולהחרגה גם יחד. דהיינו, שיתוף חלקי. מציאת נקודת האיזון ודאי אינה מלאכה קלה והיא תוצאה של יישום הכללים שהתפתחו בפסיקה והפעלת שיקולי צדק. אולם בבית המשפט לענייני משפחה מלאכה זו היא דבר יום ביומו".

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

87. שאלת אופי הזכות שיוצרת הלכת השיתוף זכתה להתייחסות רבה בפסיקה, וגם בה חלו התפתחויות בהתייחסות לבסיס העיוני- משפטי שביסוד ההלכה, ומהותן של הזכויות הצומחות ממנה, ונראה כי מעולם לא הוכרעה באופן נחרץ. נקבע כי סיווג הזכות כזכות קניינית באשר להיבט מסוים, אינו מחייב את המסקנה כי מדובר בזכות קניינית גם בהקשר אחר [בע"מ 10916/03 **צה"ל נ' פלונית** (פורסם בנבו, 14.6.07), סעיף 20 לפסה"ד (ולהלן: **"פרשת צה"ל**)].

בתחילת הדרך, התייחסה הפסיקה לזכות הצומחת מכוח הלכת השיתוף כאל זכות שביושר, בעלת גוון "קנייני", אך נמנעה מלייחס לה תוקף קנייני מלא. הכרסום העיקרי באופייה הקנייני של הלכת השיתוף בא לידי ביטוי בהלכות המיוחדות אשר פותחו על-ידי בית המשפט בהקשר להשפעת השיתוף על צדדים שלישיים, אשר לא כולן עולות בקנה אחד עם הגדרתה של הזכות כזכות קניינית. בהמשך, סווגה הזכות הקמה מכוח הלכת השיתוף כזכות ייחודית, באופן שראתה בה בעלת סממנים אובליגטוריים לצרכים מסוימים וסממנים קנייניים לצרכים אחרים. מאוחר יותר נמנעו פסקי דין מלקבוע מסמרות בדבר סיווגה של הזכות כזכות קניינית או זכות אובליגטורית, בהתייחס לסוגיה זו כאל סוגיה שטרם הוכרעה בפסיקה.

בין המלומדים שדנו בסוגיה זו, יש הסוברים שראוי לסווג את הזכות הקמה מכוח הלכת השיתוף כזכות אובליגטורית. מאידך יש הסוברים שאין קושי ביישום הגישה הקניינית לגבי נכסים שדי בהסכמה כדי להעביר בהם בעלות. לגבי נכסים אחרים, יש לאמץ את הגישה האובליגטורית, או לחלופין, את עקרון הנאמנות הרואה בבן הזוג הרשום כמחזיק בחלק מהנכס בנאמנות עבור בן-הזוג האחר. ויש הסבורים שלא ניתן לאמץ את הגישה הקניינית בכל הנוגע לנכסי מקרקעין לאחר תחילת תוקפו של **חוק המקרקעין**, תשכ"ט-1969] ראו הסקירה ב**פרשת צה"ל** והאסמכתאות שם, עמ' 13].

88. גם אם אניח כי מקובל לראות בזכות הצומחת מכוחה של חזקת השיתוף זכות קניין שביושר [להלכת השיתוף כיוצרת שיתוף קנייני דחוי, תוך הבחנה בין נכסים מסוימים, ראו רע"א 8791/00 **שלם נ' טוינקו**, [פורסם בנבו] (13.12.06), פסקאות 22 ו-31 לפסק הדין], מסורה הקביעה אילו זכויות מקימה הלכת השיתוף במקרה הקונקרטי לשיקול דעת בית המשפט בדומה לשיקול הדעת הנתון לו לקבוע את רכיבי איזון הנכסים ואופן ביצועו [בע"מ 1681/04 **פלונית נ' פלוני**, פ"ד נט(4) 614 (2005) (להלן: **"פרשת פלונית"**)]. בפרשת פלונית הדגיש בית המשפט את קביעת הנשיא ברק בפרשה אחרת **"לא 'המדבקה' (קניין, חיוב, חפץ, שטר) היא הקובעת את התוצאה, אלא התוצאה קובעת את 'המדבקה', והתוצאה היא פרי האיזון הנדרש בין השיקולים הנוגדים בגדרה של פרשנות הוראת החוק או פיתוח המשפט המקובל שלנו"** [ע"א 3002/93 **בן-צבי נ' סיטין**, פ"ד מט(3) 5, 23]. בפסק דין זה

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

הדגיש בית המשפט שבמקרים מסוימים בשים לב לאופי הנכסים שבמחלוקות ולעצמות הסכסוך הזוגי, רצוי להימנע מקביעה שיפוטית שיש בה הענקת זכויות בעין לבן או בת הזוג, ויש להעדיף הזכות לקבלת מחצית משוויו של הנכס נכון ליום הפירוד בהיותה הולמת את עקרון תום הלב, המשמש כאחד מאדני הלכת השיתוף.

מתוך כך יישמו בתי המשפט למשפחה את מרחב שיקול הדעת באופן ביצוע האיזון גם ביחס לנכסי מקרקעין שהזכויות בהם הוכרו מכח השיתוף הספציפי [ראו למשל: תמ"ש (ק"ג) 4322-09-15 פלוגית נ' פלוני (פורסם בנבו, 25.3.19) והאזכורים שם]. ואף קבעו במקרים מסוימים שחלוקת זכות בעלות משותפת רשומה במקרקעין תבוצע על דרך של קביעת שווי כספי לזכות והכללתה באיזון המשאבים [ראו למשל: תלה"מ (י-ם) 31347-05-19 נ.ב. א. נ' ב.א. (פורסם בנבו, 12.7.20)].

89. בבחינת מכלול נסיבותיו הייחודיות של המקרה דנן וכל השיקולים הנוגעים לעניין ושפורטו לעיל, ובנסיבות בהן הוכחה אך שיתופיות מוחלטת ובהן בוצעה תוספת הבניה לאחר מועד הקרע ועל אף שהתובעת ביקשה למנוע אותה, בבחינת קיומה של זכות מכח דוקטרינת השיתוף הספציפי מצאתי להעדיף את החלופה של הערכת שווי כספי של הזכות נכון למועד הקרע על פני קביעת בעלות משותפת בשיעור לא שווה ופירוק שיתוף קנייני מאוחר יותר.

90. לאור כל האמור לעיל מצאתי לקבוע שלתובעת זכות אובליגטורית למחצית שווי הבית נכון למועד הקרע (1.8.18) כפי שיוערך על ידי שמאי.

91. במסגרת קביעת שווי הבית יחושב גם החוב בעד דמי החכירה שטרם שולם (שיופחת מהשווי המוערך של הבית). הנתבע פירט את ההוצאות שהוציא לקבלת היתר בנייה (נבש 37) ומהן עולה שסך של 11,700 ₪ שולם עובר למועד הקרע. על כן יובא גם סכום זה במסגרת איזון המשאבים ביניהם.

הדירה בירושלים

92. הצדדים בעלים שווי זכויות של הדירה בירושלים. הנתבע לא התנגד לסעד של פירוק השיתוף שביקשה התובעת ועל כן אין אלא להיעתר לו.

93. אין חולק שממועד הקרע קיבל הנתבע לידיו את תשלום דמי השכירות של הדירה במלואו וממנו פרע את התשלום למנוי ה-XXX של שני הצדדים. לפיכך אני קובעת שבעת חלוקת תמורת הדירה יתווסף לחלקה של התובעת בתמורה גם חלקה בשכר הדירה שהתקבל לידי הנתבע בעד החודשים 8/18 ועד 12/21 בהפחתת עלות תשלום מנוי ה-XXX בעדה וכן מחצית

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

מהתשלומים בהם נשא הנתבע בעד הדירה במהלך תקופה זו. החל מחודש 1/22 יעביר הנתבע לתובעת מחצית מתקבולי שכר הדירה והצדדים יישאו באופן שווה בכל ההוצאות שיחולו עליהם בדירה.

94. סיכומו של דבר אני מורה כדלקמן :

א. איזון משאבים יערך כמפורט בסעיף 52 לעיל.

ב. במסגרת איזון המשאבים ייכלל גם שווי הבית במועד הקרע (1.8.18) וכן ייכלל החוב בעד תשלום דמי חכירה וייכלל הסך של 11,700 ₪ בו נשא הנתבע מכספים ברי איזון לאחר מועד הקרע, כמפורט בסעיף 92 לעיל.

ג. הערכת שווי הזכויות בבית נכון למועד הקרע תעשה על ידי שמאי בשכרו יישאו הצדדים בחלקים שווים.

ד. על הצדדים לערוך ביניהם התחשבות כוללת לאיזון משאבים בהתאם לעקרונות ולקביעות בפסק דין זה. אם לא יעלה בידיהם לעשות כן באופן עצמאי יהיה רשאי צד מעונין לעתור בתובענה מתאימה לביצוע פסק דין.

ה. ניתן בזאת צו לפירוק השיתוף בדירת הצדדים ברח' XXX בירושלים, הידועה כגוש XXX חלקה X תת חלקה X הדירה תימכר כפנויה, למרבה במחירה, במכירה שבין מוכר מרצון לקונה מרצון. תמורת מכירת הדירה, לאחר ניכוי כל ההוצאות מכל מין וסוג שהוא אשר תהינה כרוכות במכירתה, תחולק בין הצדדים בחלקים שווים, בכפוף להוראות כל דין.

ו. הצדדים יערכו ביניהם התחשבות בקשר לדמי השכירות שהתקבלו בידי הנתבע מעת מועד הקרע (1.8.18) בקיזוז תשלומים לXXX והוצאות בעד הדירה בהם נשא מאז כמפורט בסעיף 93 לעיל.

ז. אם תוך 90 יום לא יעלה בידי הצדדים למכור את הדירה בכוחות עצמם יהיה רשאי צד מעונין לעתור לביצוע פסק הדין בדרך של מינוי כונס נכסים.

95. בשים לב לתוצאה, ובשים לב להתעלמות התובעת גם בסיכומים המתוקנים מהוראות בית המשפט ומהוראת מנהל בית המשפט בדבר צורת מסמך ומבנהו לפי **תקנות סדר הדין האזרחי**, התשע"ט – 2018, יישא הנתבע בהוצאות מופחתות של התובעת בסך של 10,000 ₪.

ניתן היום, י"ט טבת תשפ"ב, 23 דצמבר 2021, בהעדר הצדדים.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

23 דצמבר 2021

תלה"מ 19-08-23952 י' נ' נ'

אורית בן דור ליבל, שופטת

1
2
3